

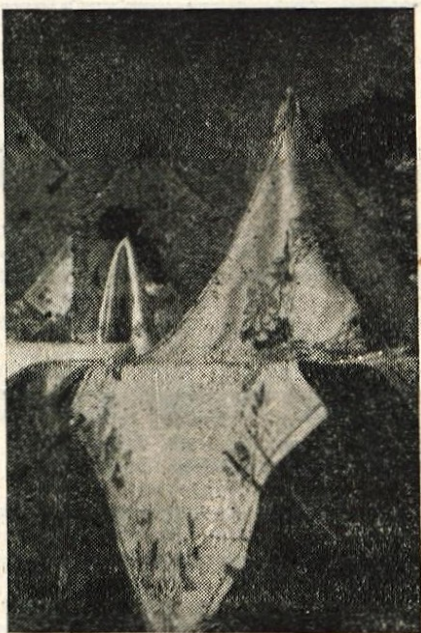
AKTUALNO VPRAŠANJE

Razgovori z gospodinjami in lastne izkušnje so me navedle k temu, da spregovorim o nekaterih pomanjkljivostih v kranjskih trgovinah.

Nedavno tega se je dogodilo, da tri tedne niso v nobeni kranjski trgovini imeli gumbov za plašče. Kdor jih je hotel imeti, je moral ponje v Ljubljano in njihova cena je na ta način mimogrede poskočila za 240 dinarjev (toliko namreč stane avtobusna vožnja do Ljubljane in nazaj). Marsikdaj se tudi zgodi, da nikjer ne dobiš svetlega sukanca v zaželeni barvi. Zenske nadalje zelo pogrešajo raztegljivih nogavic, za

katere vsak dan prejmeš v trgovinah enak odgovor: »Nimamo, pridite drugič.« Če se zelo razburiš, se celo najde kak par. Se marsikakšen predmet široke potrošnje, ki ga v kranjskih trgovinah ni, bi lahko našli. Tako je na pr. letos pozimi za lep čas zmanjkalo električnih peči, izolirnih vrvic itd. Za vse to verjetno ni kriva samo trgovina, čeprav se potrošniki obregajo najprej ob njo. Marsikdaj utegne biti vzrok za pomanjkanje določenega blaga v industriji. Primer z gumbi pa nas opozarja na nezadostno gibčnost trgovine. Je to morda deloma tudi posledica še neustreznega nagrajevanja? Trgovci sami bodo znali na to prav gotovo najbolje odgovoriti.

J. O.

DNEVNI RED KOT STRAŠILA

Dolgo rajdo, po 20 in še več točk, obsegajo dnevni redi zasedanj nekaterih delavskih svetov. Vzrokov je več. Stevilni problemi pritiskajo na delavske svete s svojo dnevno, tekočo aktualnostjo. Mnogo točk po nepotrebnem potiskajo v dnevne rede zasedanj delavskih svetov zakonski predpisi. Razen tega se dnevni redi včasih razvlečejo zato, ker so zasedanja nekaterih delavskih svetov prepredeloma ter se problemi, o katerih mora sklepati delavski svet, potem nakopičiti.

Tako pride do zasedanj, ki trajajo ubijajoče dolgo, ki so dolgočasna in običajno — neplodna. Ljudje se jih neradi udeležujejo, ker čutijo, da gre zgolj za dolgočasne formalnosti. V tem tiči bržkone precejšen vzrok za to, da na takih sejah udeležba ni polnoštevna. Zlasti pa je pomembno to, da razprave na zasedanjih, kjer je dnevni red preobremenjen, niso in skoraj ne morejo biti kvalitetne, ker člani delavskega sveta ne morejo proučiti vseh problemov in molčijo, ker nočejo zasedanja še podaljševati. Sklepe sprejemajo z mehaničnim dviganjem rok, ne da bi večkrat natančneje doumeli, zakaj pravzaprav glasujejo, oziroma kaj ta in ta sklep pomeni za gospodarjenje v podjetju. V takih primerih se zanašajo na to, da vodilni uslužbenec, ki so te predloge pripravili, že vedo, kako se stvari streže. Zgodilo pa se je že, da je vodilni uslužbenec v tem ali onem podjetju izposloval, da je kaka problematičnejša zadeva namenoma prišla na vrsto šele med zadnjimi točkami dnevnega reda. Ze ubrujeni člani delavskega sveta, ki niso več dobro pazili, o čem glasujejo (češ, »samo da gre hitro naprej, ker je še veliko točk«), so zadevo mehanično izglasovali, ne glede na to, ali so sprejeli pra-

vilen ali škodljiv sklep.

Kako se izogniti takim in podobnim šibkostim v delu organov delavskega upravljanja?

Zivljenje kaže, da nalagajo zakonski predpisi tem organom samoupravljanja preveč drobnarij, ki niso bistvene za gospodarjenje, vendar jim jemljejo največ časa na zasedanjih. Dokler zakonodaja tega še ne bo upoštevala, bi bilo njenim zahtevam morda moč ugoditi na drug način, vsaj tam, kjer je delavski svet že osnoval komisije kot svoje pomožne organe. Komisija laže prouči vse drobne probleme, sestavi predloge za ustrezne sklepe, jih na zasedanju delavskega sveta v skupnem predlogu predlaga v odobritev ter tako pomaga bistveno skrajšati sejo. Tako bi predloge za sklepe o drobnih problemih pretehtala vsaj komisija, medtem ko jih zdaj pripravljajo le uslužbeni aparat podjetja, delavski svet pa jih mehanično izglasuje — da pač zadosti formalnostim. Razen tega, da bi na ta način skrajšali zasedanja delavskih svetov, bi le-ta vsebinsko izboljšali, ker bi se delavski sveti potem lahko dejansko temeljiteje ukvarjali predvsem z vprašanji, ki so bistvenega pomena za gospodarjenje v podjetjih. Zdj pa z drobnarijami preobremenjeni delavski sveti večkrat — da povečmo v prisposobi — zaradi grmičkov in dreves ne vidijo gozda. Drug način, s katerim bi zasedanja skrajšali in kvalitetno izboljšali, pa bi bil ta, da bi ta zasedanja sklicevali pogostejše; potem bi se namreč problematika razdelila na več sej.

Ta ugotovitve ne velja le za nekatere delavske svete, marveč tudi za marsikateri organ družbenega upravljanja in tudi za prenekatere svete tega ali onega ljudskega odbora.

M. Z.

LETO X. — ŠT. 5 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 18. JANUARJA 1957

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

ODLOČNEJE V SMERI

DVIGA STANDARDA

Letos smo le napravili korak naprej... Večletna težnja, katero pa je narekovala tekoča praksa, da bi sprejemali družbene plane ob koncu starega ali vsaj takoj ob začetku novega koledarskega leta, je letos le dobila zadoščenje. Zvezni družbeni plan je bil sprejet na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine konec decembra lani. Za konec januarja ali prve dni februarja pa bo sklicana tudi republiška Ljudska skupščina. Kot trdijo na Okrajnem ljudskem odboru v Kranju, bo okrajni družbeni plan sprejet že konec februarja in ne tako kot vsa zadnja leta — šele maja ali junija.

Kot smo lahko zvedeli, je predlog okrajnega družbenega plana pravzaprav že izgotovljen in načelno že tudi vsklajen z mnenjem in stališčem republiškega Zavoda za gospodarsko planiranje. Tudi v letošnjem osnutku družbenega plana se je pnovno pokazala stara težnja, sicer ne v taki meri kot prejšnja leta, da so nekatera podjetja pre nizko planirala raven svoje proizvodnje z ozirom na obstoječe zmogljivosti. In prav ta nesorazmerja bo pač treba v letošnjem okrajnem družbenem planu še vskladiti.

Obstaja pa bojazen, da bo prišlo do nekaterih neskladnosti med okrajem in repu-

bliko, zlasti glede brutoprodukta in višine realiziranega dobička.

Dejstva so namreč takale: izvozni faktor za posamezne vrste tekstilnega blaga je bil nedavno znižan od 1,8 na 1,7 oziroma od 1,7 na 1,6. S tem v zvezi bo kajpada tudi dobiček podjetij manjši.

Se bolj zgoč problem pa je Železarna Jesenice.

Izvršni svet LR BiH je predlagal, naj se cena rude iz rudnika Vareš, in s tem v zvezi tudi v Ljubliji, poveča. S povečano razliko v cenah rude naj bi zagotovili nadaljnjo gradnjo in izpopolnitev Vareša, zlasti še zato, ker so dela pri razširitvi še v precejšnjem zaostanku. Povečanje cen rude (ki po tem predlogu znaša okoli tisoč dinarjev za toni), bi seveda povečalo dobavne cene jeseniške železarne za 876 milijonov dinarjev letno.

Ta vsota pa gre seve v breme dobička. — To bi brez dvoma močno prizadelo v prvi vrsti samo železarno, pa tudi okrajne in republiške sklade. Letošnji plan dobička v železarni znaša namreč 2,8 milijarde din, z izpadom pa bi padel na raven 2 milijard.

Ce bi prišlo do uresničitve tega predloga, bi železarna v letošnjem letu razpola-

gala še z manjšimi sredstvi kot lani. To pa je odločno v nasprotju s smernicami zveznega družbenega plana, v katerem se zavzemamo za nadaljnje dosledno razvijanje delavske samouprave in komunalnega sistema na podlagi povečanih sredstev, s katerimi naj bi letos razpolagala podjetja in gospodarske organizacije...

Ta problem vsekakor presega merilo našega okraja in ga bo treba trezno presoditi na višjih mestih.

Vsako leto, ob sprejemanju okrajnega družbenega plana, se skoraj vedno najprej vprašamo: »Kaj pa bomo letos gradili, v katere objekte bomo vtaknili razpoložljiva sredstva?« — Tako se vprašujemo zlasti zato, ker smo tega že nekako navajeni...

Kot kaže, bo letos vendarle prodrla težnja, da se vložijo čimveč sredstev v naše razmeroma najbolj zaostale gospodarske veje: trgovino, obrt, gostinstvo ter v promet. Ta usmeritev pravzaprav ni nova in je le nadaljevanje splošne jugoslovanske gospodarske orientacije v letošnjem letu. Za Gorenjsko pa ima na primer gostinstvo, promet itd. še toliko večji pomen, ker je ta kot naše domovine izrazito turistično področje. Izboljšanje stanja na teh popriščih

gospodarske dejavnosti na Gorenjskem pa bo brez dvoma vplivalo v določenih oblikah tudi na splošno življenjsko raven gorenjskega prebivalstva.

Razen tega pa bodo seveda podjetjem odobrena na podlagi splošnih smernic uporabe skladov — tu bodo jasno odigrali preventivno vlogo ekonomski učinek in rentabilnost — sredstva predvsem za obnovo strojev in izboljšavo organizacije dela in samega tehnološkega procesa. Načelo bo tako: denar bo dobil tisti, ki ga bo znal najboljši s pridom uporabiti.

In tako imenovane negospodarske investicije?

Te bodo usmerjene letos v našem okraju predvsem v šolstvo. Dogradili bomo namreč prepotrebne šole v Stražišču pri Kranju, v Lipnici, Zirovnici, Dražgošah in Tenetišah. Mislimi pa bo treba tudi na rešitev »šolskega« problema na Jesenicah, ki je izredno boleč.

Toliko — za sedaj — na splošno o predlogu letošnjega okrajnega družbenega plana. Brez konkretnih števil. Ko bodo pa te znane, nam bodo bržkone razkrile še marsikaj zanimivega...

IZTOK AUSEC

V SLIKI IN BESEDI

ČRNI MOŽ

»Primité se za gumb!« — ampak naš fotoreporter se ni prijel za gumb, temveč za foto aparat.

Zdjaj je vreme dimnikarjem spet nekoliko bolj naklonjeno, čeprav ni prijetno sedeti v snegu na strmi stehi (spodaj). Marsikatega gospodinja se dimnikarja boji zaradi črnih sledov, ki ostanejo za njim — je pa le vesela, če je dobro očistil dimnike (desno), da v štedilniku in v pečeh prijetno gori.

naš razgovor

UČNI USPEH IZ LETA V LETO BOLJŠI

O učnem uspehu in ostali problematiki prvega polletja na I. gimnaziji v Kranju je direktor zavoda, tovariš Miha Mohor takole pripovedoval:

»Statistični podatki, ki smo jih zbrali ob zaključku prvega polletja, kažejo, da se učni uspeh že od leta 1951 neprestano izboljšuje za povprečno 3%, kar velja tudi za letošnje prvo polletje. To izboljšanje je stvarno a tudi navidezno — stvarno v toliko, ker si dijaki resno prizadevajo, da bi obvladali učni načrt, mestoma tudi navidezni, kar gre morda na račun sicer malenkostne popustljivosti profesorjev pri dijakih, ki po končani nižji gimnaziji zapuščajo zavod.«

Kdaj se nadejate šolske reforme in kaj menite o njej?

»Kdaj bo šolska reforma uveljavljena, vam ne vem točno

povedati; morda bo to že drugo leto. Lahko pa povem, da je učni načrt, ki ga reforma predvideva, težak, zategadelj sodim, da je nenačrtno uvajanje novega učnega načrta na zavode nesmiselno. Prav tako nesmiselno je tudi podcenjevanje pravila, da je treba pri uvajanju učnega načrta upoštevati predvsem intelektualno zmogljivost dijakov.«

Ali številčno stanje predavateljev zadošča?

»Nove učne moči so v zaključnih letih zapolnile vrzel v vrsti predavateljev in jih razbremenile, tako da se le-ti sedaj laže posvečajo temeljitemu poučevanju in vzgoji dijakov. Da je pouk nazornejši, se predavatelji

poslužujejo tudi skrbno urejene zbirke učil, ki je ena najpopolnejših v Sloveniji. Razen tega razpolaga zavod tudi s kino-projektorjem in z bogato filmoteko s 150 filmi.

Hujše nas moti pomanjkanje prostorov, kar nam narekuje pouk v dveh izmenah: v dopoldanski in popoldanski. To se kaže tudi v učnem uspehu, kajti le-ta je pri popoldanski izmeni dijakov precej slabši.«

Kako pa je z izostanki?

»Izostankov je zelo malo in če so, je temu kriva bolezen. Tradicionalnega »špricanja«, ki je bilo pred leti precej razširjeno, skoraj ne poznamo.«

S.

TE DNI PO SVETU

△ Precejšnja pozornost v svetovni javnosti je vzbudilo dejstvo, da je Egipt nacionaliziral vse britanske in francoske banke ter zavarovalne družbe na svojem ozemlju. Zakon, ki so ga sprejeli, je začel takoj veljati.

Egiptovska vlada je sprejela štiri nove zakone, s katerimi želi uveljaviti socialno osnovo ustave. Prvi zakon se nanaša na organizacijo bank. Odslej bodo imele le-te obliko anonimnih družb in bodo last skupnosti. — Z zakonom, ki spreminja položaj tujih zavarovalnih družb, pa je določeno, da bodo le-te v dobi petih let postale last Egipta.

Sprejet je bil tudi zakon o ustanovitvi posebnega državnega organa za razvoj narodnega gospodarstva. Le-ta naj bi razpolagal z znatnimi finančnimi sredstvi, ki bi jih dobil v obliki posojil. Ta organ bi tudi sodeloval pri pripravljanju finančnih in gospodarskih zakonov.

△ Ta zadnji ukrep egiptovske vlade pa je vzbudil močan odpor Francije in Velike Britanije. Pri zadeti državi ne priznavata nacionalizacije njihovih bank v Egiptu. Kot zatrjujejo, je Egipt z nacionalizacijo njihovih bank prekršil konvencijo iz leta 1949, ki ureja vprašanja zaščite ljudi in premoženja v vojno zapletenih straneh. — Britanska vlada je že zaprosila Svico, ki zastopa v Egiptu njene interese, naj ugotovi resničnost poročil o zadnjih egiptskih ukrepih.

△ Kitajski ministrski predsednik Ču En Laj je po obisku na Poljskem in v Sovjetski zvezi prispel v sredo v Budimpešto. Člani kitajske delegacije so imeli zvečer sestanek z budimpeštanskim aktivom Socialistične delavske partije, na katerem sta govorila o trenutnih težavah na Madžarskem ter o medsebojnih madžarsko-kitajskih odnosih ministrski predsednik LR Kitajske Ču En Laj in predsednik madžarske vlade Janoš Kadar.

△ Generalni sekretar Organizacije združenih narodov Dag Hammarskjöld je v sredo poročal Generalni skupščini OZN o svojih razgovorih s predstavniki Izraela ter o poteku umika izraelskih čet z egiptovskega ozemlja. — Hammarskjöld je obvestil Generalno skupščino o sklepu Izraela, da bo do prihodnjega torka umaknil čete z egiptovskega ozemlja, razen iz gaza in z obalnega pasu v zalivu Akaba. Umik čet s tega področja veže Izrael na jamstvo za svobodni prehod izraelskih ladij skozi omenjeni zaliv. V poročilu je Hammarskjöld tudi poudaril, da je umik izraelskih čet z egiptovskega ozemlja pogoj za vzpostavitev miru z Egiptom.

△ Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je v sredo prispel v Rim in se sestel z italijanskim zunanjim ministrom Martinom. Njuni razgovori se bodo nanašali na suezsko vprašanje.

△ Kot poročajo iz New Yorka je v 89. letu starosti umrl znani in veliki italijanski dirigent Arturo Toscanini.

△ Izvršni odbor univerze v Barceloni je v sredo sklenil, da do preklica ukine pouk na vseh oddelkih univerze, kakor tudi na visoki medicinski šoli. Ta ukrep je povzročila bojazn, da bi nastali večji spopadi med falangističnimi in ostalimi študenti spričo napetega položaja, ki je nastal po aretaciji študentov, ki so sodelovali v nedavnih protestnih demonstracijah. Dejanski vzrok nemirov je po vsej verjetnosti v težavnih življenjskih razmerah precejšnjega dela prebivalstva. Barcelonci izražajo svoje nezadovoljstvo tudi z bojkotiranjem tramvajskega prometa.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475, 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI
NA DNEVNEM REDU SPET - RAZOROŽITEV

V ponedeljek se je politični odbor Generalne skupščine OZN spet lotil problema razorožitve. Razorožitveno vprašanje je eno najstarejših in hkrati tudi najpomembnejših na dnevnem redu OZN, vendar zanj doslej še niso našli učinkovitega zdravila. Vsi predlogi in pobude so se do zdaj razbijali ob čerih blokovskih nasprotij in medsebojnega nezaupanja. Vendar pa kljub vsej jalovosti dosedanje razprave obzorja niso več tako mračna... Čudno je pravzaprav, da je prav ob sedanjem zasedanju toliko optimističnih napovedi za izid razprave o razorožitvi, ko je po drugi strani toliko negativnih dogodkov, kot n. pr. madžarska kriza ali napad na Egipt, ki so zaostriili mednarodno napetost.

Sovjetska vlada je 17. novembra objavila deklaracijo o razorožitvi, v kateri je niz novih prvin, ki pričajo o novem stališču sovjetske vlade do problema razorožitve. Posebno pozornost je zbudila točka, s katero izraža sovjetska vlada delno privolitev v Eisenhowerjev načrt o zračnem nadzorstvu. Ta načrt, ki je dobil že več sliko-

vitih vzdevkov kot načrt o »zakonitem vohunstvu« ali o »odprtém nebu«, je bil namreč doslej glavna sporna točka med sovjetskimi in ameriški stališči. Sovjetska privolitev res še ni popolna in se nanaša le na področje Evrope brez sovjetskega ozemlja, točneje povedano: letalcem druge strani bi bilo dovoljeno preletavanje in fotografiranje »nasprotnega« ozemlja v globino 800 km od sedanje črte, ki deli oborožene sile Varšavskega in Atlantskega pakta. S tem korakom pa je vendar sovjetska vlada izpričala pripravljenost, da pride do pol poti naproti ZDA in ostalim zahodnim državam.

To je vsekakor hrabrilno znamenje, ki je našlo prav tako vzpodbuden odmev. Zahodne sile se sicer niso strinjale z Bulganinovim predlogom, da bi se predsedniki petih velesil sestali in skupaj proučili razorožitveni problem, ampak so priporočile razpravo v okviru OZN, vendar s tem niso zaloputnile vrat za seboj. Tako so ostale odprte možnosti za morebitni sporazum. Že prvi govori na sedanjem zasedanju političnega

odborna pričajo, da optimizem ni bil pretiran. Obe strani sta bili priča, da bo to zasedanje tudi rešilo vse to zamotano vprašanje. Na en mah hrast ne pade, za dokončni sporazum pa bo treba prehoditi še dosti stopnic. To pa ne zanika možnosti in potrebe, da dosežemo vsaj delni sporazum, ki je možen v sedanjem trenutku.

V tem pogledu prihaja do izraza jugoslovanska resolucija, ki jo je naša delegacija razorožitvenega odbora. Po tej resoluciji naj bi sklenili sporazum o tistih ukrepih za razorožitev, ki bi bili za zdaj možni in ki bi jih lahko tudi ustrezno nadzorovali. Delni sporazum in delno nadzorstvo torej. Za tak delni sporazum pa je že nekaj vprašanj precej dozorlih: zmanjšanje klasične oborožitve na določen minimum, prepoved poskusnih eksplozij z jedrskim orožjem in omejitev izdatkov za oborožitev. Sedanja razprava in stališča glavnih velesil kažejo, da je prav v teh vpraša-

njih v resnici največ stičnih točk, kar je samo podkrepilo realnost jugoslovanskega predloga.

Cepprav so pri razorožitvenem vprašanju najbolj prizadete velesile in na njihovih plečih slo ni tudi glavna odgovornost za rešitev tega vprašanja, bo prav na tem zasedanju prišel do izraza tudi pritisk malih in srednjevelikih dežel; ta pa bo lahko samo v prid hitrejšemu reševanju »osivelega« problema razorožitve, kakor je bil tudi v pomoč pri učinkovitem posredovanju OZN v primeru anglo-francosko-izraelskega napada na Egipt.

Lahko bomo zadovoljni, če nam bo izid sedanje razprave prinesel skromen začetek, prve oporne stebre bodočega mostu preko globokega prepada dosedanjih nasprotij in nesoglasij. Vsako tavanje dolgoletnega ledu okrog zamrznjenega razorožitvenega vprašanja pa bi bilo pomemben napredek in bi hkrati tudi prispevalo k olajšanju trenutne zaostritve, še posebej pa bi okrepilo ugled in trdnost OZN.

MARTIN TOMAZIC

kratko, vendar zanimivo

KMETIJSKA ZADRUGA ZG. BRNIKI SE JE VSELILA V NOV ZADRUŽNI DOM

Kmetijska zadruga v Zg. Brnikih pri Cerkljah si že nekaj let prizadeva, da bi dogradila lasten zadržni dom. Delo so morali zaradi pomanjkanja finančnih sredstev že ustaviti. S pomočjo ljudskega odb. Cerklje, ki je zadrugi posodil 1 milijon dinarjev iz lastnega investicijskega sklada, pa so pred dnevi dogradili spodnje prostore doma, v katere se je vselila trgovska poslovalnica zadruge. Lokali in skladišča so najmodernejše urejeni. Upravne prostore bodo izdelali zgoraj.

R. Č.

V DUPLJAH SO ZAKLJUČILI GOSPODINJSKI TEČAJ

Zene zadružnice pri Kmetijski zadrugi Naklo so v novembru lanskega leta zadrugi predlagale, naj bi v vaseh Zg. in Sp. Duplje in v Zadrugi organizirala gospodinjinski tečaj za mlada dekleta. Tečaj se je pričel še isti mesec in uspešno ga je vodila Marija Robleková iz Kranja. Posečalo ga je 28 deklet. V soboto, 12. t. m. so tečajnice za zaključek pripravile skromno slavo. Tedaj so tudi pokazale, kaj so se naučile. Z uspehom so bile nadvse zadovoljne.

R. Č.

TELE S PETIMI NOGAMI

Neki posestnik iz Palovič je pred dnevi pripeljal na klavnico v Kamnik tele s petimi nogami. Štiri tedne staro tele je

tehtalo 65 kg in je bilo popolnoma normalno razvito, le na levi prednji nogi je imelo od kolena naprej dve enaki ločeni nogi, tako da je hodilo po treh prednjih nogah. V petek so kamniške gospodinjice obkroževale nenavadno tele v mesnici na trgu.

Z.

Z DELI NA LJUBELJSKEM CESTNEM PREDORU NADALJUJEJO

Ljubeljski predor bo tudi na jugoslovanski strani kmalu dograjen. Naselje okoli vhoda vanj je te dni dobilo električno luč. Tržičani se vprašujejo, če bodo do predora zgradili novo cesto ali pa bodo obnovili dosedanje ljubeljsko cesto. Večina med njimi želi, naj bi cesta prti Ljubelju še nadalje peljala skozi mesto. Vprašanje pa je, če se čez nekaj let — morda deset — njihove želje ne bodos premenile, ker se bo promet iz leta v leto večal. Tržičane nadalje tudi zanima, kaj bo s tradicionalnimi mednarodnimi avto-moto dirkami na Ljubelj. Vsekakor želijo, da bi ta tekmovanja kljub dograditvi ceste in predora obdržali.

J. V.

AVTOMOBIL PODRL 12-LETNO DEKLICO

Dne 14. januarja ob 17.30 uri se je dogodila prometna nesreča na Ljubljanski cesti v Radovljici. Tovornjak JLA z vojne pošte 2892 Radovljica je podrl mladoletnico Magdo Vogel-

nik, roj. 10. maja 1944 v Radovljici in ji povzročil hude telesne poškodbe — zlom leve noge. Nesrečo je zakrivila sama, ker je neprevidno pritekla na cesto R.

TOVARNA OBUTVE »PEKO« TRŽIČ SE ZELI OSAMOSVOJITI

Ustanovitelj podjetja »Peko« je pred desetletji v Ameriki najel stroje, za katere že vsa leta plačuje visoko najemnino. Stroji so iz leta v leto bolj izrabljeni. Tovarna bo morala prihodnje leto najemno pogodbo obnoviti in spet plačevati 15 tisoč dolarjev letne najemnine. S tem denarjem pa bi v nekaj letih lahko nabavila nove stroje. Podjetje se je za to zadnjo možnost tudi odločilo in vzeti namerava okoli 200 milijonov posojila za nabavo modernih strojev, ki bodo omogočili produkcijo na tekočem traku in njeno zvišanje za 30%. Dolg bo tovarna odplačala v nekaj letih.

J. V.

beležka

VEČ TEGA

Podružnica zdravniškega društva v Kranju je organizirala skupaj z občinskim odborom SZDL ciklus predavanj priznane slovenskega psihiatra dr. Kanonija.

Vrsto teh predavanj je pridno obiskovalo veliko število Kranjčanov, saj je bila zgornja dvorana Sindikalnega doma skoraj vedno pretesna.

Kakšen odmev so imela ta predavanja za vzgojo državljanov, nam lahko povedo izjave poslušalcev, ki vsi po vrsti zatrjujejo: »Ta predavanja so bila kot nalašč in si jih želimo še več!«

Prav zato je treba organizatorje pohvaliti za plodno zamisel, hkrati pa bi bilo prav, da bi pripravili taka predavanja — za sedaj morda — vsaj še v ostalih industrijskih središčih Gorenjske.

I. A.

naša kronika

POLLETNI USPEHI NA JESENJSKI TEHNIŠKI SREDNJI IN MOJSTRSKI ŠOLI

Tehniška srednja šola, ki je oddelek ljubljanske TSS in Mojstrska šola delujeta na Jesenicah že drugo šolsko leto. Tehniška šola ima samo metalurški odsek in jo obiskuje 45 dijakov, mojstrska šola pa ima metalurški in kovnarski odsek ter jo obiskuje 98 dijakov. Zaradi obširnega in zahtevnega učnega programa se je število dijakov na Tehniški šoli zmanjšalo za 10, na Mojstrski šoli pa za 25. Povprečen uspeh Tehnične šole ob koncu letošnjega prvega polletja je 3,24 in je bilo pozitivno ocenjenih 71,2% dijakov. Solo obiskujejo dijaki, ki so člani kolektiva Zelenarje in njeni štipendisti, na Mojstrski šoli pa so razen teh tudi člani drugih kolektivov. Povprečen uspeh na tej šoli je bil 3,55. Izdelalo je 88% dijakov.

LETOS BO TREBA NAPRAVITI NACRTE ZA NOVO ŠOLO NA PLANINI

Kranj, 17. januarja. Danes je bila v Kranju 34. seja Občinskega ljudskega odbora. Najobsebnjša točka dnevnega reda je bilo poročilo in razprava o delu sveta za šolstvo in o stanju šolstva v občini. Pomanjkanje šolskih prostorov je v zadnjem času eno najbolj perečih vprašanj. Svet predlaga, naj bi v letošnjem letu dogradili stražniško šolo do tretje faze, dokončno uredili šole v Trsteniku ter pripravili načrte za novo šolo na Planini in v Senčurju. Tudi oprema je na nekaterih šolah stara 50 in še več let in jo bo treba zamenjati s sodobnejšo. V letošnjem letu bo v naši občini

ustanovljenih tudi pet kmetijsko-gospodarskih šol.

J.

ŠOLSKA REFORMA IN OBSTOJ VIŠJE GIMNAZIJE V SENTVIDU

V nedeljo, 13. t. m. je bil na XII. gimnaziji v Sentvidu nad Ljubljano množični roditeljski sestanek, na katerem je bilo prisotnih nad 300 staršev. Razpravljali so o šolski reformi in s tem v zvezi o obstoju višje gimnazije v Sentvidu, o ustanovitvi večerne delavske gimnazije, strokovne vajeniške šole za mizarstvo obrt in kmetijsko - gospodinjstvo šole. Vajensko šolo za mizarstvo obrt bi obiskovali tudi dijaki iz Sentvida, Medvod in okolice. Središče razprave pa je bilo vprašanje obstoja višje gimnazije v Sentvidu. Nova šolska reforma namreč predvideva ukinitve višje gimnazije. S tem ukrepom pa bi bilo prizadetih okoli 200 dijakov — višješolcev, ki bi se iz Skofje Loke, Reteč, Medvod in Sentvida morali voziti v Ljubljano. Šolanje bi se na ta način precej podražilo. Starši so zahtevali, naj bi višja gimnazija v Sentvidu ostala še naprej, ker ima vse pogoje za to.

M. L.

IZOBRAŽEVALNI ODESK »SVOBODE« JESENICE JE ZAČEL S PREDAVANJI

Izobraževalni odsek Svobode »Tone Cufar« na Jesenicah se je odločil za vzgajanje članstva in ostalega prebivalstva ter v ta namen pričel prirediti predavanja vsak ponedeljek. 14. t. m. je predaval »O nastanku in razvoju človeka« prof. Anton Polenec iz Kranja. Predavanje je bilo lepo obiskano.

U.

KAJ SODIMO O...

prirejanju razstav v Prešernovem muzeju v Kranju

Dijak tretjega razreda gimnazije: »Ogledam si vsako razstavo. Do sedaj so mi najbolj ugajale slike prof. Ravnikarja.«

Gospodinja: »Ob petkih, ko se vračam s trga, se skoraj vedno ustavim v Prešernovem muzeju. Poročila in kritike o razstavah redno prebiram.«

Delavec: »V zadnjih mesecih si tukajšnje razstave večkrat ogledam. Rad imam dela domačih slikarjev. Mislim tudi, da bi bilo prav, če bi o razstavah kdaj pa kdaj priredili kako predavanje.«

Dijakinja 1. razreda gimnazije: »Razstave, ki so mi všeč, obiščem po dvakrat ali trikrat.

Med najlepšimi je bila otroška razstava, kjer so bili tudi kipi in fotografije.«

Kustos Prešernovega muzeja: »Prepričan sem, da razstave, ki jih tu prirejamo, dosegajo svoj vzgojni namen. Lani smo zabeležili nad 100.000 obiskovalcev, kar je za Kranj lepo število. Tretjina od teh je bilo mladine. Po posredovanju kluba gorenjskih likovnih delavcev in Svobod bodo odslej razstave obiskale vse večje kraje in višje organizirane šole na Gorenjskem. Prva taka razstava bo v Bohinju. Z njimi bomo poskušali prikazati prebivalstvu zgodovinski razvoj celotnega umetnostnega snovanja.«

J. O.

Marjan Keršič: Otroška glava

OBRT NAJ NE ČAKA V OZADJU

Lani so se obrtne storitve spet podražile za nekaj odstotkov. Na to so vplivale med drugim podražitev surovin in težave pri njihovem nabavljanju, prav tako pa tudi nezadostna mreža obrtnih obratov, zlasti storitvenih.

V kranjskem okraju je bilo v začetku lanskega leta okrog 1400 zasebnih in 256 obratov družbenih obrti. To pomeni, da odpade na vsako obrtno delavnico okrog 78 prebivalcev, kar je sicer iznad povprečja v državi (130 prebivalcev na obrtni obrat), toda še vedno izpod povprečja v nekaterih razvitejših

tem, da nekateri privatni obrtniki odpovedo obrt iz spekulativnih razlogov, da bi se izognili družbenim obveznostim, ker po odpovedi neprijavljeno opravljajo obrt naprej.

Po podatkih okrajne obrtne zbornice je v okraju nujno potrebnih kakih 255 novih obrt-

zadrugah. Za ustanavljanje novih ter za razširjanje oziroma modernizacijo obstoječih obrtnih obratov ni bilo na razpolago ustreznih investicijskih sredstev. Federacija je sicer prepustila njej pripadajoči 50% davek od dobička v obrti za investicije v obrti, vendar so ta sredstva v našem okraju šla v glavnem v industrijo ter za nujne negospodarske investicije (šole, zdravstvene ustanove itd.). Tako je obrt pomagala omiliti resne težave na nekaterih drugih družbenih področjih, seveda na škodo svojega razvoja. Občine, ki so bile pri tem prizadete, upravičeno pričaku-

kajšen vzrok za zanemarjanje obrti pa je tudi v tem, da prodira spoznanje o tem, kako pomemben element standarda je obrt, v nekatere ljudske odboje z že kar nerazumljivo počasnostjo.

Kljub temu je bilo lani nekaj vendarle storjeno za obrt. Obrtno podjetje »Kokla« na Blejski Dobravi si je s kreditom pomagalo do primernih prostorov. V škofjeloški občini sta dobili pomoč obrtni podjetji »Elra« in »Reteška pilarna«. V Trzinu zbirajo sredstva za novo pekarno. Ljudski odbor radovljanske občine skuša s pomočjo nekaterih podjetij odpreti nekaj proizvod-

POVPREČNO PO 42 OBRTHNIŠKIH DELAVCEV NA 1000 PREBIVALCEV — V OKRAJU PRIMANJKUJE OKROG 255 OBRTHNIŠKIH DELAVNIC, ZLASTI ZA STORITVE — S SREDSTVI ZA OBRTH SMO OMILILI NEKATERE DRUGE PROBLEME — POMANJKANJE PROSTOROV IN KADRA TER NEUSTREZEN PLAČNI SISTEM — LETOŠNJI NAČRTI ZA RAZVOJ OBRTH

državah. Na tisoč prebivalcev v okraju pride povprečno po 42 obrtniških delavcev, vendar je to število zelo različno po občinah. V Bohinjski občini je 17 obrtniških delavcev na tisoč prebivalcev, na gorenjski 21, v jeseniški 31, v cerkljanski 37, v železnikiški 38, v trzinški 39, v kranjski 41, v loški 46, v blejski 48, v radovljanski 54 in v žirovski 65 (vendar je v tem všteto tudi žirovsko podjetje za otroške čevlje, ki je lani prešlo v industrijo).

Lani je bilo odjavljenih 77, na novo prijavljenih pa 41 obrtnih obratov. Vzroki za odpovedi (predvsem storitvenih obrtnih obratov) so, po nekaterih mnenjih, zlasti v tem, da prigrasivna davčna lestvica ne upošteva dovolj stvarno položaja in kraja posameznih delavnic, kar je v škodo šibkejših obrtnikov; drugi vzrok je v

nih delavnic. Zlasti manjka zidarske in tesarske obrti, krojaških, šiviljskih, čevljarških, kleparskih, plesarskih in kovaških delavnic. Pomankanje zidarske obrti (za manjše adaptacije) hudo občutijo, denimo, hišni sveti, ki morajo drago plačevati režijske ure večjih gradbenih podjetij. Kovačev manjka zlasti v nekaterih krajih (v gorenjsavski dolini, od Jesenic do meje, ni na primer nobenega kovača razen - šušmarjev). Ponekod smatrajo, da je krojačev in šivilj že preveč. Podatki o številu naročil v prijavljenih krojaških in šiviljskih delavnicah pa govorijo o tem, da bi bilo običajnih le 20% ljudi, če ne bi kupovali tudi konfekcije in če ne bi dajali izdelovati oblek — pri šušmarjih.

Število privatnih obrtnih obratov se je tudi v zadnjih dveh letih nekoliko zmanjševalo, število obratov v družbenem sektorju pa delno povečalo. Nekatera že obstoječa podjetja so

DELO KAŽE DOBRO OPRAVITI, DA BO STRANKA ZADOVOLJNA

jejo, da bodo začele dobivati izposojena sredstva brž ko mogoče nazaj, za razvoj obrti. Ustanavljanje novih oz. razširjanje obstoječih obrtnih delavnic hudo ovira tudi pomankanje prostorov. V prihodnje naj bi na primer tudi pri gradnjah stanovanjskih blokov v strnjelih naseljih predvideli prostore za obrt. Znatne težave (morda še hujše kot sredstva) pov-

nih pa tudi storitvenih obrtnih obratov. Na Jesenicah so osnovali servisno delavnico, ki vključuje tudi pleskarstvo, katero je bilo prej v vzdrževalnih obratih železarne. Vsi primeri seveda niso navedeni. Razveseljivo je tudi to, da tudi številna podjetja že kažejo pripravljenost, da podpro ustanavljanje raznih storitvenih obrtnih delavnic, predvsem — razumljivo — v naseljih, kjer stanujejo člani njihovih kolektivov (»Sava«, »Planika«, »Iskra« itd.). Ta pomoč bi bila na primer v tem, da bi podjetje odstopilo strokovne delavce, kak stroj, nekatera pa so pripravljena dajati tudi odpadni material, ki bi ga te delavnice lahko še s pridom uporabile (na primer odpadno usnje). Toda tudi v teh primerih — manjka prostorov.

Po predlogu Obrtne zbornice za okraj Kranj naj bi letos investirali v obrt 189 milijonov dinarjev. Pri tem naj bi upoštevali zlasti obrtne obrate živilske stroke, kakor pekarnice, klavnice itd., ki jih je treba nujno urediti tudi iz sanitarnih razlogov in povečati njihove zmogljivosti. Dokončali naj bi nekatera nedograjena obrtna objekta, predvsem pa povečali nekatera že obstoječa obrta. Ni pa odveč pripomniti, naj bi tudi stanovanjske skupnosti pomagale ustanavljati storitvene obrtne delavnice v zaokroženih naseljih.

Veliko je uganjanja, kako bodo povišane plače vplivale na cene obrtnih izdelkov, zlasti pa storitev. Tu kaže morda pripomniti, naj bi ljudski odbori pri določevanju družbenih obveznosti za obrtne obrate ne imeli pred očmi le svojih proračunov, marveč predvsem dejanske možnosti posameznih obrtnih obratov, ker na ta način lahko dokaj vplivajo na cene. Predvsem pa bo treba odkrivati še skrite rezerve v obrtnih obratih (izpopolnjevanje organizacije dela, povečevanje proizvodnosti, krepiti varčevanje itd.). Zvezni družbeni plan pa govori tudi o tem, da bo zvezni izvršni svet letos proučil in prilagodil sistem ekonomskih instrumentov v obrti, da bi odpravili nekatere ovire in vzpodbudili hitrejši razvoj družbene obrti.

Z. k.

V KAKŠNI MERI BODO LETOS IZBOLJŠALI TRGOVSKO MREŽO NA GORENJSKEM

Okrajna trgovinska zbornica v Kranju je pripravila petletni načrt za investicije v trgovsko mrežo. Sem sodijo predvsem oprema trgovin, gradnja skladišč ter nabava raznih strojkov in pripomočkov, ki omogočajo boljše in kulturnejše trgovanje.

Petletni načrt obsega 870 milijonov dinarjev investicij. Od tega naj bi že letos uporabili 171 milijonov, in sicer: 47% letošnjih sredstev naj bi se uporabilo za adaptacijo in opremo trgovin, 29% za gradnjo skladišč (predvsem v Kranju in deloma na Jesenicah), 15% za gradnjo mestnih tržnic (v Kranju in na Jesenicah) ter 9% za prevozna in transportna sredstva.

Kot trdijo odgovorni činitelji Trgovinske zbornice, ni ta investicijski načrt prav nič nerealen.

Sredstva v te namene se bodo zbirala iz naslednjih virov: iz lastnih sredstev trgovskih podjetij, iz sklada za pospeševanje prometa s kmetijskimi pridelki, nadalje iz občinskih skladov za pospeševanje trgovine. Določen del pa predstavljajo seveda tudi investicijska posojila.

Kot kaže, bomo že v letošnjem letu napravili na Gorenjskem občuten korak naprej v kulturnejši postrežbi potrošnikov v trgovinah in trgovskih obratih.

I. A.

KAKO BODO V CERKLJAH UREDILI ZDRAVSTVENI IN ZADRUŽNI DOM

Kakor smo že poročali, potrebujejo prebivalci občine Cerklje svoj zdravstveni dom, ker je v občini le en zdravnik. Tudi Občinski ljudski odbor v Cerkljah si že dal časa prizadeva, da bi ugodil potrebi svojih občanov, vendar do kontrolne rešitve še ni prišlo. Na zadnji seji ObLO pa so po daljši razpravi sprejeli sklep: Stavbo splošnega ljudskega premoženja, ki stoji v Cerkljah, bodo preuredili v zdravstveni dom, v katerem bo razen splošne ambulante še dentistični oddelek in otroška posveovalnica. Preselitev obrtnega frizerskega podjetja in dveh strank, ki sedaj zasedajo te prostore, bodo rešili tako, da bo občinski ljudski odbor dal iz svojega investicijskega sklada kmetijski zadrugi Cerklje posojilo, da bo dokončala pričeto večjo zgradbo, katero so že pred leti začeli graditi z zadrugnim domom. Z gradnjo pa so zaradi finančnih sredstev že pred leti prenehali. Z dograditvijo te stavbe bo kmetijska zadruga dobila nove, moderno urejene lokale, v katerih bo tudi obrtno frizersko podjetje in številne stranke, kajti tudi stanovanke, ki stanujejo v zadrugnem domu, bodo preselili v novo zgrajeno stavbo, tako da bo zadrugni dom res služil množičnim organizacijam, kmetijski zadrugi in ObLO, za katere je bil tudi grajen.

R. C.

JUGOSLOVANSKE TOVARNE ZA ELEKTRO-INDUSTRIJO BODO IZDELAE 900.000 RAZNIH TEHNIČNIH APARATOV

Trideset jugoslovanskih tovarn za elektroindustrijo je že sklenilo, da bodo na podlagi tržnih potreb in proizvodnih zmoglosti posameznih podjetij izdelale nad 900.000 raznih termičnih aparatov. Kvaliteto bodo tovarne zagotovile z jamstvom, v primeru pa, da bodo nastale razne okvare, jih bodo morale popraviti v tovarniških servisih. V servisih bodo popravljali tudi termične aparate inozemskih podjetij, vendar le tistih, ki bodo zagotovila rezervne dele.

DELITEV SKLADA ZA SOCIALNO VARSTVO OLO

Svet za socialno varstvo OLO Kranj, ki mu predseduje odbornica Dragica Rome, se je septembra 1955. leta, po reorganizaciji OLO, lotil reševanja vrste perečih problemov, med njimi zlasti razdeljevanja sklada za socialne ustanove.

Sklad razdeljuje posebna komisija Sveta. Denar dodeljuje neposredno posameznim socialnim ustanovam, po predhodni odobritvi Sveta za socialno varstvo.

Lani je bil sklad smotrno razdeljevan. Komisija se je namreč v samih mladinskih domovih ter v domovih za onemogle in odrasle spoznala z razmerami in ugotovila potrebe. Največ sredstev je bilo dodeljenih za izboljšanje higienskih razmer oskrbovancev ter za sanitarne naprave v domovih.

Leta 1955 je bilo razdeljenih 2.144.575 dinarjev, lani pa 4.514.700 dinarjev.

VELENJSKI RUDNIK BODO MEHANIZIRALI

Strojna tovarna iz Trbovelj je dobavila velenjskemu rudniku pet velikih gumijastih trakov, s katerimi bodo nadomestili jamske vozičke. — Velenjski rudnik je prvi v Jugoslaviji, ki se mehanizira predvsem z domačo mehanizacijo, saj je Strojna tovarna iz Trbovelj v zadnjih letih dobavila rudniku za več kot 1,5 milijarde dinarjev strojnih naprav, ki že obratujejo in omogočajo večjo proizvodnjo premoga.

RIBIŠKE MREŽE BODO STROJNO PLETLI

Tovarna ribiških mrež v Zadru je kupila v Franciji 21 sodobnih strojev za izdelavo ribiških mrež, sukanca in vrvi. Stroje, ki so že v tovarni, bodo te dni montirali francoski strokovnjaki. Dosedaj so v tovarni izdelali mesečno 10 ton bombažnega sukanca, sedaj pa se bo proizvodnja podvojila.

Žreb je odločil

Takole je bilo pri žrebanju noveletne nagradne križanke. Izid preberite na zadnji strani!

KDAJ BO DOGRAJEN SINDIKALNI DOM V KRANJU

O nedograjenem Sindikalnem domu v Kranju smo pisali v novoletni številki pod rubriko Aktualno vprašanje. V ponedeljek, 14. t. m., so se v Kranju sestali zastopniki občinskega in okrajnega sindikalnega sveta ter drugih organizacij in forumov, da bi se dokončno pomenili o tej gradnji. Ob tej priložnosti je bil osnovan gradbeni odbor, finančna, propagandna in gradbena komisija. Stroški za dokončanje vseh del bodo znašali predvidoma okoli 80 milijonov dinarjev. Udeleženci so na tej seji pretresli vse možnosti za dotok denarnih sredstev, ki naj bi jih prispevala vsa Gorenjska. Obstoji predlog, po katerem naj bi kolektivi prispevali povprečno po 500 din na zaposlenega, bodisi iz skladov za samostojno razpolaganje, bodisi od nedeljskega prostovoljnega dela, prostovoljnih prispevkov itd., o čemer naj bi v podjetjih sami odločili. To bi vrglo kakih 20 milijonov dinarjev, razen tega pa bi skušali zbrati nekaj sredstev — po predlogu — iz takih na alkoholne pijače. Občinski in Okrajni ljudski odbor bi prispevala okrog 10 milijonov dinarjev. — Gradnjo sindikalnega doma naj bi začeli nadaljevati letos meseca aprila.

STEKLO JE TREBA VSTAVITI

povečala število svojih obratov (na primer kranjsko Elektrotehnično podjetje), ker so se lotila še sorodnih panog. V nekaterih občinah je bilo ustanovljenih nekaj novih obratov, drugi pa so nastali pri kmetijskih

zročja pomankanje kvalificirane predvsem za vodstvenega kadra, ki sprito neustreznega nagrajevanja v obrti odhaja v industrijo. Lani se je vključilo v uk obrti v okraju 18% manj vajencev kot predlanskim. Do-

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8 — tel. 218: Od 12. do 19. januarja dr. Sveto Petrovič; od 19. do 26. januarja dr. Vinko Vrtnjak.

MALI OGLASI

Poceni — za 45.000 din prodam zakonsko spalnico in pisalni stroj v kovčku. — Naslov v upravi lista.

Prodajam kolo (moško) in sobno pohištvo. Šenčur 58.

Prodajam čevlarski stroj »Singer« ali zamenjam za šiviljskega. Rakovec Marija, Zg. Besnica 33.

Kupim enodružinsko hišo v Kranju ali okolici. Ponudbe pod »Plačam takoj« na oglasni oddelku lista.

Kupim krojaški stroj (šivanje — entlanje). Naslov v upravi lista.

Sostanovalko, pošteno, sprejem. Kokrica 26 a. Starejše tovarniške delavke imajo prednost.

Slaščičarna — Kavarna, Kranj, sprejme takoj mlado, pridno servirko-prodajalko, izučeno gostinske oz. trgovske stroke ter vajenico za isto stroko.

Slaščičarja samostojnega za vsa slaščičarska dela sprejme »Delikatesa« Kranj. Nastop službe 1. aprila 1957.

Izjave, katere so bile izrečene o Rozman Rudiju, preključem, ker so neutemeljene. S. I.

Družina pokojnega Janeza Markiča, tesarskega mojstra sporoča, da ji sin Marjan odreka poslušnost in zato za dolge, ki bi jih on napravil ne odgovarja in ni plačnik. — Markič Franciška, Strahinj 75, Naklo.

OBJAVE

OBVESTILO

Obveščamo vse prebivalce Kranja in njegove okolice, da od 12. I. 1957 sprejema zaradi priključitve bivše Reševalne postaje Kranj k Zdravstvenemu domu Kranj vsa naročila za prevoz bolnikov edinole Zdravstveni dom v Kranju na Poljski poti št. 8 — tel. 04.

Zdravstveni dom Kranj

OBVESTILO

Oddelek za gradnje in komunalne zadeve ObLO Kranj, obvešča prebivalce in gradbene interese, da je idejni zadalni načrt za kompleks Severno od Vodovodnega stolpa v Kranju na vpogled v času od 18. I. do 31. I. 1957 v prostorih Zavoda za stanovanjsko in komunarno gradnjo od 7.—14. ure, kjer si ga lahko ogledajo ter stavijo nanj svoje pripombe oziroma spreminjevalne predloge.

Občinski ljudski odbor Kranj

OBJAVA

Bolniški zavarovalni zavod Slovenije v Mariboru, Slomškovo trg 6 — sedaj Bolniški sklad za

vzajemno pomoč sklicuje 1. občni zbor svojih članov dne 20. I. 1957 v Mariboru ob 8. uri v dvorani na Slomškovem trgu 6, s sledečim dnevnim redom.

1. Volitev delovnega predsedstva
2. Volitev komisij
3. Poročilo o delu
4. Razprava o delu sklada
5. Volitve upravnega in nadzornega odbora
6. Razno.

Uprava sklada

KINO

KINO »STORŽIČ« KRANJ
18. januarja, italijanski barvni film »TEODORA« ob 16., 18. in 20. uri.
19. januarja, italijanski barvni film »TEODORA« ob 16., 18. in 20. uri in ameriški barvni film po sistemu vistavision »UJEMITE TATU« ob 22. uri.
20. januarja, ob 9.30. uri — »RAPSDIJA« ameriški barvni film; ob 14., 16., 18. in 20. uri »TEODORA« italijanski barvni film — zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO

19. januarja, angl. barvni film »PARIZ MESTO ZALJUBLJENIH« ob 17. in 19. uri.
20. januarja, ameriški barvni film »RAPSDIJA« ob 17. in 19. uri.

KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE

19. januarja, ameriški barvni film »RAPSDIJA« ob 18. in 20. uri.

20. januarja, ameriški barvni film »SEJN« ob 10. in 19. uri.

KINO NAKLO

19. januarja, ameriški barvni film »RAPSDIJA« ob 19. uri.

20. januarja, angleški barvni film »PARIZ MESTO ZALJUBLJENIH« ob 16. in 19. uri.

KINO RADOVLJICA

Od 18. do 20. januarja, italijanski barvni film »ATILA«. V petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15.30., 17.30. in 20. uri.

KINO »SORA« ŠK. LOKA

Od 18. do 20. januarja, ameriški barvni film »NEŽNA PESEM«.

KINO »KRVAVC« CERKLJE

19. in 20. januarja, italijanski film »TRUBADUR«. V soboto ob 19.30. uri in v nedeljo ob 16. in 19. uri.

GLEDALIŠČE

»PRESERNOVO GLEDALIŠČE« KRANJ

Petek 18. januarja ob 20. uri — izven. Literarni večer mladim — prireja kranjsko akademsko društvo. Vstopnina din 50 in 30.

Nedelja 20. januarja ob 18. uri — izven in za podeželje. Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženik«.

MESTNO GLEDALIŠČE
JESENICE

V nedeljo 20. I. 1957 ob 14.30. uri Andre Roussin »OTROCI PRIHAJAJO« — zadnja popoldanska predstava.

V nedeljo 20. I. 1957 ob 19.30. uri Andre Roussin »OTROCI PRIHAJAJO« — zadnja večerna predstava. Zveze z vlaki ugodne.

DPD »SVOBODA« STRAŽIŠČE DRAMSKI ODSEK

uprizori v soboto 19. jan. ob 20. uri in v nedeljo 20. jan. ob 15. uri Budalovo ljudsko dramo v 4 dejanjih »METEŽ«.
Režija: Peter Malec, član SNG — Maribor.

TRŽNI PREGLED

V TRŽIČU

Tržnica v Tržiču je še nadalje zelo slabo založena s poljskimi pridelki. Cene so ostale nespremenjene. Perutnine ali jajc sploh ni, malenkostne množine kislega zelja in repe pa so takoj razprodane. Dovož na trg ovira mrzlo vreme. Dobro pa so založene s sadjem in zelenjavo vse tri tržiške zelenjadne trgovine, v katerih so cene stalno nižje kot v tržnici.

V KRANJU

Kljub temu, da je v ponedeljek snežilo, je bil kranjski trg dobro založen s kmetijskimi pridelki. Cene nekaterih pridelkov so bile naslednje: česen 5 din glavica, radič 25—30 din za metro, kislja repa 25 din za kg, korenje 30 din, zelje v glavah 40 din, kisljo zelje 50 din, čebula 100 dinarjev, pesa 30 din za kg. Cena jabolkam se je gibala od 30—35 dinarjev. Razen tega je bil trg založen tudi z drugim sočivjem, sadjem in zelenjavo. Bolj redko je bilo opaziti le orehe in jajca. Branjeveke so prinesle na trg tudi suho cvetje in izdelke domače obrti — copate.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Rodile so: Jožefa Prosen, pletilja Kranj, Tavčarjeva 19 — dečka, Ivanka Točaj, delavka Podbrezje 56 — deklico in dečka; Ema Bizjak, tov. delavka Podlublje 48 — deklico; Pavla Boštar, tov. delavka Žiganja

Industrija bombažnih izdelkov Kranj, razpisuje delovno mesto tehničnega vodje

Pogoji: Srednja tehnična tekstilna šola in vsaj 8 let prakse v tekstilni stroki, ali nižja tekstilna šola in 15 let prakse v tekstilni stroki.

Vsi interesi naj se prijavijo do 26. I. 1957.

gorenjske bodice

»Nekoč je živel oče, ki je imel devet otrok. Revščina je bila pri njih doma in glad, ki je vse pogostejše trkal na okna obubožanega doma, je prisilil očeta, da je dal enega izmed otrok — svojega 9-letnega sina, služiti k premožnemu sosedu. Sosed — trdosrčni mož... in tako naprej.

Kajne — mnoge povesti začno tako? Morda boste dejali: to so povesti. Kaj drugega nam pove, nekaj iz današnjih dni, pa po svoje zaokroži, da bo smešno...

Ne — kar s pravljico bom nadaljeval, še prej pa jo bom presadil v sedanost.

Ondam me je pot privedla v Orehovlje pri Predosljah. Zdajci se je od nekdaj pripodila gruča šolarjev. Prislunil sem njihovemu kričanju, hkrati pa opazil, da njihovo vpitje ni tjavdan, temveč je namenjeno njihovemu sošolcu, dekcu, ki se je zgrbljen in ves solzan trudil, da bi se umaknil razposajenim tovarišem. Le-ti so ga sramotili češ, sramuj se — v hlevu spiš in po gnoju zaudarjaš ter podobno.

Pozneje so mi povedali ljudje, da hodi fant v drugi razred osnovne šole in da služi pri posestniku Kramarju v tej vasi. Čeprav je v hiši prostora na pretek, mora deček spati v hlevu, pa tudi sicer nima posebno lahkega življenja pod tem negostoljubnim krovom. To se kaže tudi pri fantovem učenem uspehu v šoli.

Vprašajmo se: kdo bo zaščitil tega otroka pred sa-

movoljnostjo trdosrčnega gospodarja in pred ostalimi, zlasti pred mladino, ki ne razume trdega življenja, ki pesti njihovega sošolca? — Vsekakor je to primer, ki ne sodi v sedanost!

»Kadar zapade v Kamniku sneg, je hudo... Posebno na pločniku, ki vodi proti železniški postaji. Pa recite, da ni tako! Kar tistih 200 dijakov vprašajte, ki morajo vsak dan dvakrat gaziti po snegu proti gimnaziji in vse številne potnike, ki se kakor pijani opotekajo po zasneženem pločniku proti postaji. Ob prejšnjem snegu ni bil pločnik očiščen celih 10 dni. Ker nam prav te dni morda spet grozi sneg, bi pešci radi vedeli, kdo bo poslej skrbel za čiščenje tega pločnika, da bi naslovili kritiko na pravi naslov!

»Ni dolgo tega, kar sem naletel v enih izmed kranjskih gostiln na znanca, ki je z vso vnemo drobil žemljo in pazljivo pregledoval kosček za kosčkom.

»Kaj vraga pa počneš?« sem se začudil njegovemu početju.

»Ščurke iščem...«

Pa sem zazijal od začudenja:

»V žemlji? Ali si znorel?«
»V žemlji, da. Zato pa iščem, da ne bi kakšnega pogoltnil. Veš, odkar sem zvedel, da so pred dnevi našli v žemlji lepo zapečenega ščurka, sem postal na moč previden.«

»V kateri pekarni, praviš,

so spekli žemljo s ščurkom?« sem planil.

»V pekarni na Savskem bregu šte. 8. Pekci sicer krivdo priznavajo, pač pa se čudijo, kako je do tega prišlo!«

»No, če je že beseda o kruhu, pa še tole:

Pred dnevi mi je potožil znanec, da so mu v delkatesi podjetja »Polrošnik« na Koroški cesti postregli za malico s suhim kruhom. Seveda se je možakar pritožil, poslovodkinja pa mu je očitala, češ da je izbirčen. Pa se je storila tako zaostila, da mu poslovodkinja naslednjega dne sploh ni hotela prodati kruha. — To je še dobro, da tudi drugod prodajajo kruh, sicer bi se ubogemu možakarju hudo otepalo!

»Na uho mi je prišlo, da se je v zadnjem letu po osnovnih šolah in gimnazijah na Gorenjskem razpasla navada, da posamezni učenci in dijaki ob zaključku prvega polletja in podobnih priložnostih obdarujejo učitelje in profesorje. Kdor meni, da mu bo ta prisrčno — naivna metoda pomagala do boljše ocene, se hudo moti. Drugo, kar je morda še važnejše, je to, da spravljajo poštene vzgojitelje, ki jim je podkupovanje tuje, v hudo zadrego. Seveda bi utegnili naleteti tudi na osamljene primere profesorjev in učiteljev, katerih ocene se ravnaajo tudi po obdarovanjih...«

Vas pozdravlja

Vaš Bodičar

vas 43 — dečka; Marija Bizjak, gospodinja Stari dvor 64 — dečka; Francka Zakelj, gospodinja Delnice 9 — deklico; Ljudmila Novak, namestnica Strahinj 84 — deklico; Roza Zaletelj, tov. delavka Srednje Bitnje 62 — kuš, gospodinja; Stanislav Škerk, bolniški strežnik in Ana Francka Kadunc, gospodinja

Srednja vas 61 — dečka; Francka Krč, gospodinja Kranj Gorenje 32 — deklico; Emilija Aljančič, adjunktirka Kranj, Hujje 54 — deklico.

Poročili so se: Karol Klamčnik, tov. delavec in Marija Mardek, gospodinja; Stanislav Škerk, bolniški strežnik in Ana Francka Kadunc, gospodinja; Martin

Fabjan, tov. delavec in Marta Triler, tehnična risarka. Bilo srečno!

SS S SODIŠČA

SAJ SE NE IZPLAČA KRASTI

R. B. iz okolice Skofje Loke se je pred kratkim zagovarjal na sodišču zaradi tatvine. Februarja lani je iz podstrešja hiše v bližini Skofje Loke vzel električno žico in tri varovalke, skupaj v vrednosti 4830 dinarjev. Sodišče je upoštevalo obdolženčovo bolezen, priznanje ter njegovo zadržanje po kaznivem dejanju in ga obsodilo na 3 mesece zapora pogojno za dobo enega leta.

ZAKAJ SPET PRETEP?

J. R. iz Bukovčice se je neko nedeljo v avgustu lani mudil na veselici na Križni gori pri Skofji Loki. Tokrat je pri pretepu s pestjo udaril po levi strani obraza K. J. in mu povzročil lažje poškodbe. Obdolženi je dejanje in krivdo zanimal, vendar je sodišče na podlagi prič ugotovilo, da je omenjeni res poškodoval K. J. Obsojen je bil na 15 dni zapora.

NIKAR NE VOZI VINJENI!

A. T. iz Kranja je marca lani v večernih urah vozil osebni avto iz Ljubljane proti Kranju. Bil je nekoliko vinjen. Med vama Jeperca in Jama pa je ob upoštevanju mokre ceste in slabega vremena vozil s preveliko hitrostjo, razen tega pa še tako neprevidno, da je z desnim blatnikom oplazil kolesarja A. M., ki je vozil v isti smeri in bil prav tako vinjen. Kolesarja je podrl na tla, pri čemer je le-ta dobil lažje poškodbe. Soffer A. T. je bil obsojen zaradi kaznivega dejanja ogrožanja javnega prometa na mesec dni zapora pogojno za dobo enega leta.

BRATA JE PRETEPEL

J. Č. iz Vogelje je 8. novembra lani pretepal svojega brata tako, da ga je z električnim kablom tolkel po telesu. Tako je bratu povzročil potplutbe in otekline. Zaradi kaznivega dejanja lahke telesne poškodbe je sodišče J. Č. obsodilo na 14 dni zapora, pogojno za dobo dveh let, upoštevaajoč, da je to napravil v razburjenosti, potem ko sta se sprla.

Upravni odbor časopisno založniškega podjetja »Gorenjski tisk«

razpisuje

mesto

VODJE GOSPODARSKO-RAČUNSKEGA SEKTORJA

Pogoj: ekonomska fakulteta ali ekonomska srednja šola z večletno računovodsko prakso.

»Gorenjski tisk« zaposli nadalje še:

KOMERCIALISTA

Pogoj: srednješolska izobrazba s prakso v komercialni službi, zaželena je praksa v papirni ali časopisno-založniški stroki.

TAJNIKA

Pogoj: srednješolska izobrazba, znanje strojepisja, po možnosti tudi stenografije in praksa v administrativni ter personalni službi.

VODJO OGLASNO-PROPAGANDNEGA ODDELKA

Pogoj: nižja srednja šola in večletna praksa v komercialni službi.

Plača po tarifnem pravilniku.

Nastop službe takoj. Prošnje pošljite na upravo »Gorenjskega tiska« v Kranju, Koroška 6.

Veleželeznina »Merkur«, Kranj

SPREJME V SLUŽBO

3 trgovske pomočnike železninarje (lahko tudi iz ostalih strok, ki se želijo priučiti v železninarsko - tehnični stroki.)

3 skladiščne delavce za skladišče in trgovino.

3 vajence za trgovino s štirimi razredi srednje šole.

Nastop službe takoj.

Ponudbe poslati na upravo.

Veleželeznina »MERKUR«, Kranj

STEVILNA SMUČARSKA
TEKMOVANJA
V JANUARJU

Gorenjska smučarska podzveza je s svojimi društvi pripravila za letošnje sezone obsežen program tekmoval. Že v nedeljo bo TVD »Partizan« iz Mojstrane organiziral mednarodne teke.

V Sorci bo društveno prvenstvo v alpskih disciplinah, na Blejski Dobravi društvene tekme v teku in slalomu za pionirje. SK »Triglave« organizira meddruštvene tekme v veleslalomu na Joštu, na Jezerskem pa bo Vrhnanov smuk. Blejčani organizirajo tekmovalna za Jakopičev memorial ter skoke na 35-metrski skakalnici. Na Jesenicah bodo mednarodne sankške tekme itd.

Od 25. do 27. januarja bo Gorenjski smučarski teden v Bohinju. V nedeljo 27. januarja pa sankške tekme na Jezerskem ter slovensko

sankaško prvenstvo v Bohinju. Tržičani pa bodo od 28. I. do 3. II. priredili smučarski teden v proslavo 30-letnice SK »Ljubelje«.

STRELCI Z VISOKEGA PREMAGALI CEKLJANE

Po dolgem »mirovanju« so se strelci z Visokega v nedeljo zopet pojavili na strelskem tekmovalju s strelsko družino iz Cerklje. Zmagala je ekipa strelcev z Visokega s 1081 krogi pred Cerkljami 1056 krogi. Najboljši strelci so bili: Ivo Bevc — Visoko s 123 krogi, 2. Franjo Klemenshek — Cerklje 121 krogov in 3. Emil Arzenšek — Visoko s 120 krogi.

OBČNI ZBOR SD »MLADOST«

V nedeljo so se stražiški športniki zbrali na rednem letnem občnem zboru, da pregledajo dosedanje uspehe in se pomenijo o načrtih za bodoče. Društvo se je v preteklem letu borilo z velikimi finančnimi težavami. S pomočjo LT so zgradili moderno motociklistično stezo,

v načrtu pa imajo zgrajitev tribune, ki naj bi bila gotova že do maja, ko bodo mednarodne moto-dirke, igrišča za košarko, mali roketni in teniški ter ploščo za kotalkarje, ki naj bo pozimi služila drsalcem.

Društvo vključuje 6 klubov. Stevilčno najmočnejši nogometni klub je v jesenskem delu tekmovalja v ljubljansko-primorski ligi dosegel šele predzadnje mesto. Vzrok neuspehu je odsotnost trenerja in nedisciplin igralcev. Rokometni klub je bil letos popolnoma reorganiziran, kar se bo verjetno zgodilo tudi z odbojcarskim klubom. Smučarski in lahkoatletski klub obstajata le formalno, ker nimata finančnih sredstev za nabavo osnovnih rekvizitov. Kljub temu, da je bil namiznotenški klub ustanovljen šele pred kratkim, ima med stražiško mladino že precej pristašev. Z dograditvijo stadiona pa bodo ustanovili še košarkarski, teniški, kotalkarski in drsalni klub.

L. S.

NI VSE STARO TUDI KLASIČNO

„LISISTRATA“ V PREŠERNOVEM GLEDALIŠČU

Ni dvoma, da je Aristofanova »Lisistrata« delo, ki sloni na pomembnih idejnih osnovah. Gre za protest proti vojni in za vsemogočno ljubezen. To so pravzaprav tudi tisti elementi, ki pušajo za sabo sled. Ti dve temi sta bili v svetovni literaturi kasneje, po Aristofanu, še mnogokrat in na najrazličnejše načine obdelani; Aristofan pa jima je dal pač komedijsko preobliko. Delo, ki je nastalo iz aktualnosti, je spojilo v sebi najrazličnejše elemente — resnično tragične tone (vojna), politično satiričnost, ironiziranje svojega antipoda-tragedije in seveda poudarilo silovitost spolnosti kot edino sredstvo, s pomočjo katerega se žena lahko v sodni družbi uveljavi oziroma še več, da nasprotni spol prisili, da ji ne odreka poseganja v sicer njej sploh nedostopna področja, kot so na primer državne zadeve, kar pa dobi mnogo širšo vsebino. Tudi današnjemu človeku se pač ni težko približati takšni idejnosti, čeprav mu je to in

težko prenese. Zaradi takšnega mnenja pa nam ni treba vseeno prav nič očitati ozkosti, pomanjkanje »pariškega duha« ali »svetovljanstva«.

Zelo prodoren je Aristofan v svoji ironizaciji obeh spolov in ni prav nič prizanesljiv, ko meče obema v obraz njune slabosti. Če smo dejali, da nas v »Lisistrati« privlači prvinskost, moramo dodati še, da je precej lepote v emotivnem zanosu po ljubezenski opojnosti. Resnično, emocija se sprošča v »Lisistrati« izredno subtilno, a jo komična (?) banalnost prevpije (dvojna natura starih Grkov!). Tudi drastičnost je pač le toliko časa užitna, dokler je smešna, ko preseže to mejo, postane absurdna. Duhovitost je mnogokrat odlično sredstvo komičnosti, a žal je v »Lisistrati« ne moremo zaslediti, kvečjemu namesto le tekmovalje v besedičenju (razen morda v replikah Lisistrate). To so nekateri naši pomisleki, ki nam branijo, da bi se nad »Lisistrato« resnično navduševali.

drugi strani ni niti najmanj prizadeval, da bi ublažil tiste stvari, ki smo jih omenili ob oznaki dela. V »Lisistrati« je skoraj močnejši poudarek na kolektivni igri kot pa na posameznih osebnostih, ki velikokrat pušajo vtis epizodnosti in slučajnosti. Oba zbor, ženski in starčevski — kot nasprotje: vitalnost proti okorelosti — morata pač vsak zase ubraniti zveneti in to tudi pri naši uprizoritvi sta, le da je proti koncu ta ubranost popustila. Zenskemu zboru bi očitali kvečjemu preveč hladno narejenost in premajhno čustveno pristnost; vendar pa so ta nedostatek nadomestile z dobro podano žensko spogledljivostjo in nečimrnostjo. Med prav šibke režijske rešitve bi prištevati zlasti Spartanko, sila osladni prizor, ko nastopi božica miru itd.

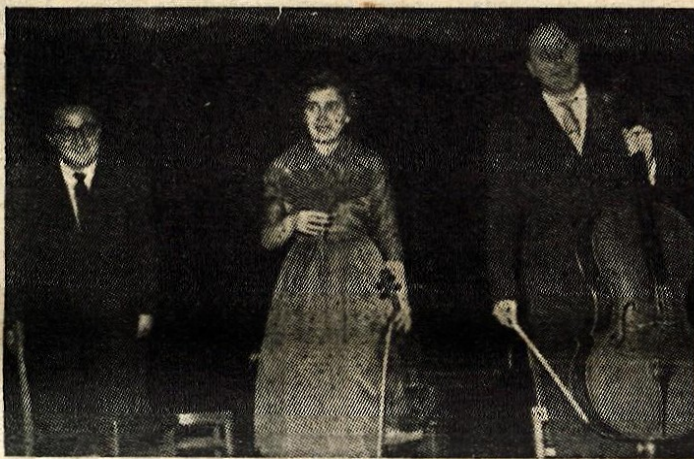
Scena (ing. V. Molka) ob vsej svoji nezahtevnosti in neveljivosti pravilno opravi svojo funkcijo in gledalca prav nič ne trga od dogajanja. Pomembnejše vloge so bile takole razdeljene: Lisistrata M. Janžekovičeva, Kalonika N. Bavdazeva, Mirina A. Cigojeva, svetovalec J. Pristov, Kinesias L. Cigoj, Spartanka J. Gogala, zborovodja J. Zupan itd.

Gregor Kocijan

ono vseeno le težko sprejemljivo. Vendar so težave drugače. In sicer v presajanju časovnega in nacionalnega kolorita, ki ga vsebuje določena umetnina, v sedanjost, kajti sedanjost naj sprejme vse omenjeno ne historično — kar bi bilo lahko, ampak estetsko polno krivno. Da pride do tega, mora biti književno delo popolna umetnina, z mnogo več poetičnosti kot jo ima n. pr. »Lisistrata«. V »Lisistrati« so nam zelo tuji njeni komedijski elementi, ki so bili za Grke pred skoraj dva tisoč štiri sto leti sila zabavni, karakteristični in estetski, a so za nas le banalni, smešni pa prav nič. Prav gotovo pa obodu-jemo pristno prvinskost človeške nature v »Lisistrati« in svojevrstni realizem, ki je za antično književnost sploh zelo značilen. Mislim pa, da nam mora biti jasno, da se za tako elementarnostjo skriva tudi nekaj banalnosti, ki jo je grško dionizično slavo sprejemalo kot nekaj povsem razumljivega, naš oder pa jo le

Režiser Prešernovega gledališča M. Mahnič si je zadal kot poglavitno nalogo — napraviti iz »Lisistrate« spektakel v polnem pomenu besede. To mu je pač tudi uspelo. Uporabil je vsa sredstva, da bi razgibal komedijo in s teatraliziranjem dodal tisto, česar delo nima. Našel je pravo mero pri vsklajevanju večje ali manjše tragičnosti in patetičnosti, ki jo zahteva problem vojne in lirsko-erotičnih momentov, to na eni strani in na drugi — komičnosti in karikature. Da pa je pri prvem uporabil vseeno preveč stilih elementov tragedijskega podajanja, je takoj jasno, kakor hitro analiziramo igralski lik Lisistrate. Režiserju se je karikiranje posrečilo pri starih in svetovalcu, manj pa pri Spartanki. Karikiranje je sploh pripeljal do viška, sicer pa mu kaj drugega tudi ni preostajalo, saj je moral s tem dati komediji (!) malo več komičnosti. S tem pa je povečal tudi živahnost in razbil dolgočasnost nekaterih prizorov. Seveda si pa po

STAROGRŠKA
DRAMA

FILMI, KI JIH GLEDAMO

„TEODORA“

Italijansko francoski koprodukcijski film »Teodora bizantinska« se v ničemer ne razlikuje od drugih italijanskih lažigodovinskih filmov — mogoče edino v tem, da je za spoznanje spretnje izdelan. Sicer pa: samo paša za oči.

„SHANE“

Ob tem ameriškem barvnem filmu — režija George Stevens, v glavnih vlogah Alan Ladd in Van Heflin — bi lahko napisali razpravo o zakonitostih klasičnega westerna. Kot najdemo med takolimenovano indijansko literaturo umetnine (odlomki iz Cooperja in Greya) je tudi Hollywood v vrsti western filma ustvaril nekaj resnično dobrih filmov (nekateri Fordovi filmi, od povojnih Wylerjev »Človek z Divjega Zapada«, Zinnemanov »Točno opoldne« in zdaj še Stevensov »Shane«), ki jih brez pridržkov lahko imenujemo umet. filme V teh svojih najboljših predstavnikih western film ni več šund, temveč umetnost. Pozoren gledalec bo v »Shaneu« odkril drugo za drugo vsebinske in stilne zako-

nitosti westerna: »Shane« je v svoji vrsti skoraj brez napake. Klasični umetniški western, ki že od nekdaj nima namena odkrivati resnične zgodovine osvajanja ameriškega Zapada, ampak je prerasel v nekakšno bajko, mit, pravljico o zlem in dobrem, o pravičnih in močnatih ljudeh, o krajih, kjer »so močje še močje«. Je namreč prav tako izoblikoval svoje lastne zakonitosti, kot jih pozna recimo pravljica ali junaški ep. Žal so prav v tej filmski vrsti, v westernu, zlorabe najpogostejše, saj pride na sto slabih komajda en dober. Ampak o tistih redkih umetniških westernih — mogoče jih je deset v vsej zgodovini filma — lahko rečemo, da predstavljajo v našem času isto, kar predstavlja klasičen mit za antiko in srednji vek. Mogoče bo kdo ugovarjal tej trditvi, češ da je pretirana, toda: čeprav westerna pri nas res ne jemljemo resno, pa v zapadnem kulturnem krogu, kjer je doma, pišejo o njem knjige in učene razprave v najresnejših publikacijah — seveda le o umetniških delih te filmske vrsti. »Shane« je, čeprav ne najboljši, eno izmed njih. mm

NEPOZABNO DOŽIVETJE

S KONCERTA TRIA EBERT

Koncertna direkcija Slovenije je tudi letos angažirala svetovnoznani trio Ebert z Dunaja za vrsto koncertov v Sloveniji. Tako so umetniki pretekli teden obiskali tudi Kranj, kjer so s svojim koncertom pripravili ljubiteljem koncertov eno največjih umetniških doživetij zadnjih let. Posebnost tega večera je bila tudi v tem, da je trio, ki ga tvorijo violonistka Lotte Ebert, violončelist Wolfgang in pianist Georg, izvajali vsa dela na pamet. Spored je obsegal Beethovnov trio op. 70/1 in Dvoržakov trio »Dumky«.

Poslušalci, ki so po končanem koncertu zapuščali dvorano polni najpestrejših vtisov, ki jih more zbuditi v človeku le brezhibno umetniško izvajanje programa, so se upravičeno spraševali: kako je vendar mogoče do tolikšne popolnosti naštudirati glasbena dela, ki prav gotovo sodijo po svoji zahtevnosti v vrh zakladnice glasbene umetnosti. S.

PRINCESKA IN PASTIRČEK

RAZVESELJUJETA KRANJSKO MIADINO

Igralska družina DPD »Svoboda« Kranj-center je pripravila otrokom za novoletno jelko prijetno presenečenje s pravljico igrarice Pavla Golie »Princeska in pastirček«. Presenečenje tudi zategadelj, ker je to že četrta premiera v letošnji sezoni... Vsekakor visoko število, če upoštevamo, da gre za amatersko družino, ki se iz dneva v dan bori z neštetimi, amaterskim odrom že kar prirojenimi težavami.

Pravljica »Princeska in pastirček« je odrsko delo, ki si je zavoljo svojih dramaturških in vzgojnih kvalitete zagotovilo častno mesto v »železnem repertoarju« naših poklicnih in amaterskih gledališč. Tudi ta pravljica pripoveduje, kakor vse druge, o borbi med dobrim in zlim, o pravičnosti in krivici...

Za uprizoritev lahko rečemo, da je kljub nekaterim komaj opaznim spodrsljajem, nad običajnim povprečjem, za kar ima prav gotovo največ zaslug režiser Beno Dežman, ki je v režiranju otroških iger že vrsto let pravecni veteran. Pod njegovim trdim in domiselnim vodstvom se je zill ves igralski kolektiv v harmonično in razgibano celoto. Posebno dinamični so prizori z graščinskimi veterani, pa tudi ostali prizori igralsko mnogo ne zaostajajo.

Da je igra res na primerni višini, dokazuje publika, ki še vedno polni gledališko dvorano. —

PRIZOR IZ TRETJEGA DEJANJA GOLIEVE
PRAVLJICNE IGRE
»PRINCESKA IN PASTIRČEK«

Igra, čeprav pravljica, je opravila svoje vzgojno in umetniško poslanstvo, za kar gre vsa pohvala nastopajočemu ansamblu.

Ob zaključku te beležke še nasveti: smotrnejši razsvetljavi scene je v bodoče posvetiti več pozornosti. Razsvetljaj naj upošteva režiserjeva navodila! S. S.

STARA GORENJSKA PRAVLJICA V LUCI ŽAROMETOV

Na odru stražiške Svobode je kot novoletno razvedrilo otroškemu svetu zažela stara gorenjska pravljica o čudni ženi Pehti, ki živi v osrčju gorskih velikanov. Delo je režiral mladinec Tone Kavčič. Ob sodelovanju tovarišice Milice Mavričeve, ki je naštudirala plesne vloške in tovariša Eda Ošabnika, ki je naučil solospve, je ostvaril igralsko in scensko intimo in toplo igro. Po svoji vsebini igra nadkrijuje marsikatero bolj igrano mladinsko delo ter je že zaradi tega osvojila srca mladih gledalcev. B.

PRAVLJICA O REVŠČINI IN DOBRI VOLJI

Na odru prosvetnega društva v Radovljici so uprizorili Golievo pravljico igrarice »Jurček«. Lojzka Horvatova je delo zrežirala živahno, zanimivo, prijetno in domiselno. Igrali so sproščeno, nekateri igralci presenetljivo doživeto (Jurček, Piščalka, Trobenta). — V tem in v uprizoritvenem uspehu je velika vrednost »Jurčka« na radovljiškem odru. IV.

KAJ OVIRA DELO LUTKARJEV NA PRIMSKOVEM?

Lutkovna sekcija »Svoboda« Primskovo prireja lutkovne predstave v kletni dvorani Zadržnega doma, ki pa je za tovrstne prireditve premajhna in razen tega tudi vlažna. Društvo je že razpravljalo z odgovornimi funkcionarji zadržnega doma, da bi dvorani priključili še sobo, ki je v podaljšku dvo-

rane. Vendar menijo, da bi bilo pravilneje, da se lutkovna sekcija preseli v zgornjo stransko dvorano, strelci pa, ki so doslej uporabljali to dvorano, naj bi se preselili v kletne prostore lutkovnega gledališča. Strelcem bi velikost kletne dvorane povsem ustrezala. R. C.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA V ŠKOFJI LOKI

● Ljudska univerza, ki deluje v sklopu KUD »Tone Sifrer« s samostojnim odborom, prireja vsako drugo sredo zanimiva predavanja. Na zadnjem predavanju so se poslušalci seznanili s pokojniškim zavarovanjem.

● Pretekli teden je bila premiera otroške igre E. Tirana »Čarobne gosli«. To je bila tretja premiera gledališča KUD »Tone Sifrer«.

● Pevelski zbor »France Maček« je eden najboljših v občini. Pred dnevi so pevcu na občnem zboru pregledali svoje delo. Samostojni koncerti, gostovanja v okolici in sodelovanja na akademijah — lepa bilanca! Potrebnovali pa bi primernejše prostore, ki bi jim omogočili redno delo.

● V četrtek, 17. januarja je koncertna direkcija iz Ljubljane priredila v Škofji Loki koncert. Koncertiral je »Slovenski oktet«, ki je s svojim programom in zares umetniško izvedbo poslušalce navdušil. K. J.

USTANOVITEV SIMFONIČNEGA ORKESTRA NA JESENICAH

Po posvetu predstavnikov ObLO, ustanov in organizacij s področja Jesenic, na kate-

rem so ugotovili nujnost ustanovitve simfoničnega orkestra, je prišlo pred kratkim do ustanovnega občnega zbora orkestra. Le-ta bo deloval v sklopu Mestnega gledališča, ObLO Jesenice pa ga bo obračunsko vzdrževal. Ob tej priložnosti so izvolili tudi upravni odbor, nadzorni odbor, umetniški svet ter dva člana za gledališki svet. V Mestnem gledališču je dobil orkester primerno dvorano za študij, medtem ko bo dobil od glasbene šole manjkajoče instrumente. Orkester bo štel nekaj nad 40 članov, tvorili pa ga bodo predavatelji in absolventi jeseniške glasbene šole, člani godbe na pihala jeseniške in javorniške Svobode ter drugi glasbeniki z Jesenic in Javornika. U.

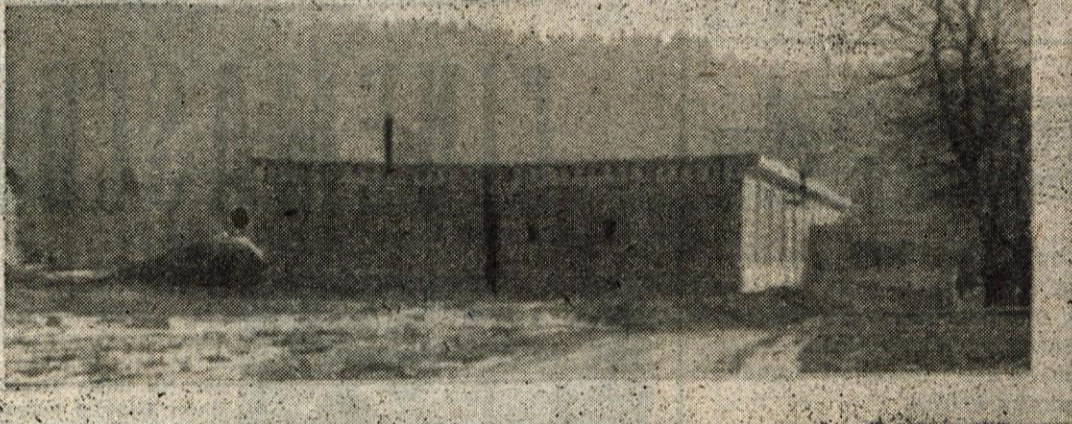
USPEH IGRALSKE DRUŽINE NA DOVJEM

Igralska družina SKUD »Jaka Rabič« na Dovjem je pred kratkim uprizorila Dobričaničovo komedijo »Skupno stanovanje«.

Režiser Janša Viktor je opravil svoje delo z večjo roko. Se več: s predstavo je požel velik uspeh. Brez dvoma igra tu veliko vlogo posrečeno izbran komad, saj v »Skupnem stanovanju« tekst sam sili igralca k ustvarjalnosti. Vendar se je povsod poznala skrbna režija. Morda je bila mizanscena nekoliko preveč površno postavljena, ker je bilo le malo preveč neutemeljenega sprehajanja po odru. Prihibiti pa je treba dve stvari: jezikovnih napak skoraj ni bilo opaziti in igralci so — razen v nekaj komaj opaznih primerih — odlično obvladali tekst. To pa je bilo brez dvoma tisto, kar je predstavi že vnaprej zagotovilo uspeh.

TOVARNA in JAZ

reporterjevi zapiski iz Begunj ...

TAMLE... TAMLE V OKRILJU MOGOČNEGA STOLA, OB DOBRČI, Z GOZDOVI POKRITI, OB VZNOŽJU STRME BEGUNJSKE SE VIJE DOLINA DRAGA, KATERO KRASI BISTER POTOČEK ZGOŠA.

TAM SO TUDI BEGUNJE. TAM JE TUDI TOVARNA. TAM ŽIVE LJUDJE, TAKI KOT DRUGOD...

KAKŠNI SO TI LJUDJE?

Reporterjeva beleznica bi tokrat v Begunjah skorajda ostala prazna, če...

... če ne bi bil slišal tisto opoldne takegale razgovora v gostilni pri Joževcu.

V torek je bilo...

»Kaj boš tarna, Joža, če se tovarna širi tudi na tvoje njive!«

»Lej ga, mar ti ne bi?«

Sobesednik je malce pomislil, nato srknil po žirek iz kozarca.

»Ne vem. Če bi bile njive moje, mi menda tudi ne bi bilo vseeno. — Toda poslušaj, Joža! Če imamo tovarno tu, pri nas, v naši vasi, bo za vse nas bolje. Zaslužka ne bo zmanjkalo, če bo šlo tovarni dobro, če se bo širila, če bo rasla.«

Iskreno povedano — zgolj ta pogovor je bil povod za pričujočo reportažo.

Taka tovarna, ki je zrastle iz nič in katere temelje je postavilo že leta 1945 pet z optimizmom prežetih ljudi, je tudi »Ela«. — Enajst let je že minilo od takrat, ko so začeli.

V Begunjah se z gradnjo tovarne ni kdo več koliko spremenilo. Ljudje so sicer zadovoljni in ponosni hkrati, češ tudi pri nas imamo tovarno. V srcu, v njihovi zavesti pa morda vsem ni bilo jasno, kaj to pomeni, da bo prav v njihovi vasi tovarna.

Tovarna... Begunčani so navajeni delati v tovarnah. Veliko se jih še sedaj vozi na delo v Železarno na Jesenice in drugam. Ta tradicija — delati v tovarnah, je že precej stara. Svoje korenine ima še v takratnem rokodelstvu, ki je bilo v teh krajih, v tistih časih močno razvito. Ob Zgošci so postavljali mline, žage, kovačnice in druge podobne obrtne delavnice. Staro usno sporočilo pravi, da je bil takrat v tem kraju okoli petin-pedeset takih obrtniških »verklinov«.

Maks Vrečko, sedanjí mojster, ki dela v »Elanu« že več kot deset let, je bil v partizanih. Toda še pred vojno je želel začeti z lastno mizarstvo

obrtjo. Takrat je upal, da si bo le tako ustvaril boljše življenje.

Ko je sčel vojaško suknjo in prišel domov, je slišal, da v Begunjah dela zadruga, ki izdeluje športno orodje. Malce je razmišljal, nato pa se je odločil...

Spoznal je, da je najbolje, če se jim pridruži. Zavrgel je zamisel, da bi začel na svoje.

»Tako sem začel. Vsi tisti, ki smo bili takrat še v zadrugi, smo želeli nekaj doseči. Trudili smo se, je pripovedoval. »Marsikdo nam je hotel metati polena pod noge. In če bi takrat le za hip popustili, bi vse propadlo... Tovarna se je širila. Vedno več ljudi je delalo v njej. Sprva le okoličani, sedaj pa nas dela že več kot štiri sto!«

Tista vna do dela ni pojemala. Zlasti mlajši ljudje so začeli iskati zaposlitve v tovarni. Zadovaljni so bili, in tudi danes so še, da so dobili

na katerih je moč hitreje in lažje delati. Vsak dan ob dveh ali ob desetih zvečer, ko prenehajo z delom in se razpršijo na svoje domove, hote ali ne hote odnese vsakdo od njih domov tudi delček tovarniškega življenja. In ko utrujen leže k počitku, marsikdo le premišljuje, kaj je napravil danes in kako bi bilo, če bi storil boljše in več.

Tineta to morda ne skrbi preveč. Že pri delu, za strojem razmišlja, kako bo po šihu urno sedel na kolo in odhitel h kmetu, kateremu v prostem času pomaga pri domačih opravilih. To sedaj, ko je zima. Poleti se odpelje kar na polje, kjer pokosi in dela do trde noči. Zjutraj pa spet v tovarno. Utrujen in zato tudi večkrat slabe volje.

Francka pa je še mlado dekle. Doma imajo kmetijo. Ravno toliko zemlje je, da je treba ves dan nekaj brskati, premalo pa je je, da bi se lahko preživljala vsa družina. Zato se je odločila

V BEGUNJAH SE VSAK DAN SREČUJETA DELAVEC IN I MET

delo v svojem kraju, da jim ni treba hoditi v oddaljeno Železarno ali v druge tovarne v Lesce in Radovljico.

Ne le Maks Vrečko, ampak tudi Joža, Tona, France, Miha in drugi so čutili, nekdo bolj, drugi spet manj, da tovarna nekaj pomeni zanje. Ne toliko tisti zidovi iz armiranega betona in stroji,

za tovarno, kjer je dobila delo.

V novem okolju, z novimi znanici in znankami se že dobro počuti. Tistih osem ur dela ji hitro mine. Toda bolj ko se bliža konec ših, postaja nekako slabe volje, otožna. — Zakaj, Francka?

Mar zato, ker boš morala potem doma prijeti za vile in sveže nastlati živino? In...

Francka čuti, da je razdvojena. Čeprav še mlada, ve, da se bo morala slej ko prej odločiti: ali za dom in zemljo ali za tovarno. Ta odločitev pa ne bo lahka. Sama bi se morda že brž odločila, toda kaj bodo rekli doma?

Ko se je nekega večera vrnila utrujena z dela, je takoj legla k počitku. In še preden je zaspala, je skozi priprta vrata svoje izbe slišala v sosednji sobi razgovor med očetom in materjo:

»Veš, Tone, naše Francke res ne bomo smeli več toliko obremenjevati z delom doma. Saj vidiš, kako je utrujena!« je dejala mati, kateri je bila Francka od vseh še najbolj pri srcu. Bila je pač njen prvi otrok.

»Eh, ti vedno zagovarjaš otroke. Nauči naj se delati, dokler je še mlada. Če ne bi jaz, ko sva se vzela, trdo delal, misliš, da bi imeli to, kar imamo? Sicer nimam kdo ve koliko, nekaj je pa le!«

»Ze, ze, Tone, ampak...«

»Kaj, ampak... Poglej, kako si neumna in preveč tenkočutna. — Francka naj le hodi v tovarno. Nikjer ni rečeno, da mora tam delati kot črna živina. Toliko naj se le pomuja, da ji ne bodo dali knjižice... Hja, draga moja, socialno zavarovanje pa le imava. — Vedeti moraš, da njsva več tako mlada...«

»Tone! Kako le moreš tako govoriti,« ga je karajoče opomnila žena.

Ko je Francka to slišala, ni mogla dolgo zaspali. Nekaj se je v njej zganilo. Cutila je, da je tisto, kar dela, kar sliši v tovarni, kar se hote ali ne hote vsak dan pogovarja s prijatelji, navzkriž z očetovim govorjenjem.

»Kaj naj storim, kaj naj storim,« ji je začelo žumeti v glavi.

Ne vem, kaj bo napravila Francka. Morda se je že odločila...

Prepričan pa sem, da je več Franck in Francev, ki so morda v podobnem položaju. Od tovarne stran ne morejo več, ker so že preveč s srcem vezani nanjo. Vsak dan lahko opazijo nekaj novega, vsak dan je tovarna lepša in vsak dan bolj delajo. Z njo pa rastejo tudi Francke in Franceti.

Z njo rastejo tudi vsi okoličani, ki so v posredni ali neposredni zvezi s tovarno. Hote ali ne hote...

Deset let res ni dolga doba. Zlasti ne za ljudi in njih miselnost... I. A.

ZADRUŽNIŠTVO

v kamniški občini

LETOS PET NOVIH ZADRUŽNIH DOMOV — V TUHINJSKI DOLINI NOBENE ZADRUGNE DVORANE

Od 11 kmetijskih zadrug na področju kamniške občine sta samo KZ Komenda in Črna uredili lastne prostore. V Komendi je zadruga preuredila v zadrugi dom porušeno zgradbo, last splošnega ljudskega premoženja, zadruga v Črni pa je kupila zasebno hišo in v njej uredila poslovne prostore.

Močna dejavnost kmetijskih zadrug v kamniški občini nujno terja tudi gradnjo zadrugi domov. Najmanj osem bi jih moralo biti že zgrajenih. Tako pa so zdaj zelo pereč problem lokal, ki jih trgovinska inšpekcija zavrača, ker ne ustrezajo sanitarnim zahtevam. Mlekarsko zbiralnice ima samo Komenda. Po zadugah manjka strojnih lop, stroji pa so raztreseni po vasi in se nekontrolirano izposojajo. Samo planina Dol ima zgrajen skupen hlev, ostalih 2000 ha pašnikov pa upravljajo po starem načinu. Kmetijskim zadrugam manjka skladišča, sadne sušilnice, v Motniku pa še sušilnica za hmelj. Napraviti bo treba tudi analizo zemlje, da ne bomo še naprej trosili umetna gnojila nenačrtno.

Na območju kamniške občine bi lahko uredili 50 ha vzornih sadnih plantaž in 20 ha jagodčevja, za kar bi morali čimprej izdelati ureditvene načrte. Prav tako bi morali napraviti načrte za ureditev planin.

Ko so zadrugniki kamniške občine pregledali

pomanjkljivosti v svojih zadrugah, so napravili naslednji načrt:

Kmetijske zadruge v Kamniški Bistrici, Motniku, Spitališu. Smartnem in Srednji vasi bodo pričele že letos zidati zadrugi domove. Ostale zadruge so to preložile na prihodnje leto, KZ Kamnik in Laze pa bosta preuredili prostore poslopj, ki so last splošnega ljudskega premoženja. Pri pregledu načrtov za nove zadrugi domove so zadrugniki odklonili take načrte, ki predvidevajo bifeje in gostilniške prostore, pa skoparijo pri odmeri prostorov za zborovanja in dvorane. Pri tem so poudarjali, da je sramota, da vsa Tuhinjska dolina 11 let po osvoboditvi nima niti enega prosvetnega doma.

In nadaljnji načrti v investicijskem programu?

KZ Spitališ bo zgradila na Menini planini nov hlev, KZ Kamniška Bistrica pa obnovila mlekarne na Mali planini (poslopje je že zgrajeno). Zbiralnice mleka bodo gradile vse zadruge, skladišča KZ Nevlje in Moste, sadne sušilnice KZ Spitališ in Tuhinj, strojne lopa pa KZ Moste, Komenda in Kamnik. KZ Komenda bo zgradila za svoje posestvo hlev in dogradila veterinarsko ambulanto za vse komendsko področje.

Za kmetijsko pospeševalno službo so za letos vse zadruge namenile tri in pol milijonov dinarjev. Z.

KJE NAJ JEDO DELAVCI RADOVLJIŠKE OBČINE?

V radovljiški občini prehrana delavcem še vedno ni zagotovljena. Nikjer ni menze, kjer bi se delavci in delavke lahko abonirali na celodnevni obrok. Privatne gostilne in gostinska podjetja ne sprejemajo abonentov za vse tri obroke. Sprašujemo se, kdaj bo vendarle rešen ta problem? S. J.

HRASTNIŠKI DELAVCI NA ODDIHU

V DVORSKI VASI

V okrevališče »Tone Cufar« Dvorska vas pri Begunjah je prišlo pred dnevi na okrevanje 37 mladih delavcev iz Hrastnika. To 25-dnevno zdravljenje steklarjev, rudarjev in drugih tovarniških delavcev je organiziral Republiški zavod za socialno zavarovanje. S.

OD 183 DIJAKOV JE IZDELALO RAZRED V KRANJSKI GORI LE 90 DIJAKOV

Ko so na nižji gimnaziji v Kranjski gori ugotavljali, kakšen je letošnji polletni učni uspeh, so bili precej razočarani. Od 183 dijakov jih je izdelalo le 90 ali 49,2%, kar je najnižji odstotek v vseh štirih letih obstoja gimnazije. Morda je pri tem vzrok tudi to, da so bili roditeljski sestanki sklicani šele pred zaključkom polletja. Opaža pa se, da se starši zanimajo za delo svojih otrok v šoli samo toliko, kolikor jih šola sama k temu sili, še slabše pa je, da se niti sklicanega sestanka niso udeležili vsi starši, predvsem ne tisti, katerih otroci so v šoli med najslabšimi.

Zlasti je opaziti premajhno resnost dijakov v četrtem razredu gimnazije. Od 36 dijakov jih je izdelalo 21. Čeprav so najboljši razred na šoli, je njihov uspeh relativno slab. Učiteljski zbor je tokrat dal najprirednejšim dijakom in dijakinjam pohvale. Priznanja je dobilo 23 dijakov. Vsi pa so z veseljem pozdravili ustanovitev mlečne kuhinje, ki bo mnogo koristila predvsem otrokom, ki se vozijo z vlakom iz Mojstrane, Gozda in Rateč. Sv.

NA PRAPROTNEM V SELŠKI DOLINI GRADIJO NOV MOST ČEZ SORO - SELŠČICO

Pred meseci so delavci gradbenega podjetja »Obnova« iz Ljubljane pričeli graditi nov železobetonski most na cesti II. reda Skofja Loka — Železniki pred vasjo Praprotno. Uprava za ceste LRS, ki je tudi investitor, je na tem mostu poskusila posebno konstrukcijo in način gradnje, ker pa so naleteli na neke tehnične ovire, bo most dokončan nekaj kasneje kot so predvidevali. Dosedanji zasilni most je že pred leti odslužil svojemu namenu in ker so ga morali obnavljati, je bila cesta večkrat zaprta. Z dograditvijo novega mostu bo tudi vožnja nemotena, ker bo poleg novega širokega in modernega mostu cesta tudi bolj udobno speljana in ne bo pred in za mostom ostrih zavojev kakor so bili pri starem mostu. C.

KAJ PREDVIDEVA NOVA POTNIŠKA TARIFA NA ŽELEZNICAH?

1. marca bo začela na jugoslovanskih železnicah veljati nova tarifa za potniški promet. Nova tarifa predvideva tudi olajšave za mesečne vozovnice delavcem, uslužbencem in dijakom, ker jim je odobrena mesečna vozovnica tudi do 100 km. Osnovna cena za prevoz potnikov sloni na dosedanjih cenah, tako da se do 300 km cene ne spreminjajo, nad 300 km pa postopoma rastejo. Prav tako predvideva tarifa dodatek za vožnjo z brzim vlakom 300 dinarjev, za vožnjo z ekspresnim pa 600 dinarjev. V zvezi s to pripombo bodo že letos, zlasti pa v letu 1958 začeli voziti s večjimi kraji le brzovlaki. S takšno preusmeritvijo ne bo mogče potovati s potniškimi vlaki na dolgih progah.

VLAK

»JUGOSLAVIJA EXPRES« ZACASNO UKINJEN

Avstrijske železnice so pred poldrugim mesecem zaradi pomanjkanja premoga ukinile na svojem ozemlju brzovlak »Jugoslavija Expres«. Pred dnevi je Generalna direkcija jugoslovanskih železnic ukinila brzovlak »Jugoslavija Expres« od Ljubljane do Jesenice in sklenila, da bo promet obnovila tedaj, ko bodo avstrijske železnice spet obnovile zvezo od Jesenice do Salzburga.

ROMAN
SLIKANICA
ZANIMIVOSTI
FILM

ZADNJA STRAN

MIMI
MALENEŠEK
KONICVIGENCI
ROMAN

5

Nazadnje bo šlo morebiti celo premoženje k vragu! Gospod Filip bi sicer lahko rešil, on ima denar, toda stavec trdo sedi na njem in kdo ve, morda bi Dominik čez leta lahko kupil Anino polovico? Možila se ne bo, saj ni več mlada. Toda o tem bo čez razmišljati pozneje, za zdaj bo dovolj, če spravi Dominika v hišo.

Ni vedel, kako bi začel in se je obregnil ob pijanega svaka, ki je slonel na koncu mize.

„Navlekel si se ga, Miklavž, pa pošteno.“

Miklavž je dvignil blodni, megleni pogled in zamomljajal: „Če sem se ga, kaj komu mar?“

Zgonc je zmignil z rameni, se zasmejal v brke in se obrnil k Ani.

„Kako boš pa zdaj, Ana?“

Tudi ona je v odgovor samo skomignila z rameni, ne da bi nehala pospravljati po mizi.

„Ali boš kovačnice pustila stati?“ je tipal Zgonc.

Ana je pogledala brata, ki je napeto opazoval Zgonca in potem strica Miklavža. Spoznala je, da od njiju ne more pričakovati pomoči. Kovačnice bodo morale stati. Stric Miklavž je sicer dober delavec, toda od časa do časa ga prime, da popusti delo in po ves teden popiva. Takrat preklinja dom, vigenca in ves svet. Ko požene poslednji groš, se ves skesan vrne nazaj v kovačnice. Stoji pri nakovalu, nikomur ne privoščiti besede in tolče, kakor bi bil obseden. Tako vzdrži pri delu tudi po nekaj mesecev, dokler ga spet ne vrže in se znova vda pijači. Še misliti ni, da bi vodil delo!

Vse to je dobro vedela, toda za nič na svetu bi ne priznala Zgoncu. Zato je samo mirno rekla:

„Bomo že nekako vozili.“

„Vozili?“ se je posmešnil Zgonc. „Seveda boste vozili, samo kako! Miklavž je dober delavec, a dela se ne drži. Bil bi, ko bi ga pijača ne vlekla.“

Stric Miklavž je zaničljivo pljunil po tleh in ne da bi se zmenil za svaka, se je obrnil k nečakinji.

„Ana,“ je rekel v pijani bridkosti, „ali pijem za njegovo ali za svoje? Rajni brat mi nikoli ni oponašal požirka pijače. Ali jo boš ti, Ana?“

„Kaj pa mislite!“ je naglo odvrnila Ana. Zgonc ji je bil odveč, jezilo jo je, da tako sedi in vrta in bi očitno rad nekaj izvrtal. Kaj neki? Bala se je, da nič dobrega. Zmeraj je slutila v njem nekaj zvičajnega in surovega. V Gašperinovi hiši niso nikoli lepo govorili o njem.

„E, kdo pa oponaša? Ali jaz? Kaj mi mar,“ je rekel Zgonc. „Saj pravim, da si dober delavec, Miklavž, a to ni dovolj. Kovati zna vsak, treba pa je razumeti posel, kupčijo. Mislite, da ne vidim, kako gre v tej hiši vse rakovo pot? Rajni Aleš nikoli ni znal prijeti stvari na pravem koncu.“

„Čudno, da ti nisi obogatel, ko tako znaš,“ ga je zbodel Miklavž.

„Obogateti ni lahko, zemlje sem pa dokaj dokupil,“ se je ponesel Zgonc.

„Saj si s Cilo tudi doto priženil.“

Zgonc se je ugriznil v ustnice, ni maral, da bi mu kdo očital ženino doto. Tudi doma se je držal, kot bi bil prav vse sam pridobil.

„Ni bilo take sile z doto, ne,“ je rekel zviška. „Ko bi bil dobil vse hkrati, ne rečem, potem bi bilo. Aleš mi je pa plačeval Cilino doto po kapljah. Svetá sem pa dokupil za pol grunta, hišo sem prezidal in novo kovačnico sem postavil.“

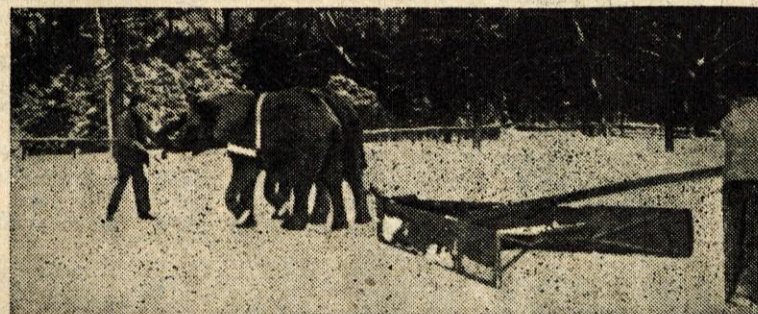
„Svet si kupil na dražbi. Nihče ni maral blizu, ko so Bičkovemu prodali, samo ti si se polakomnil.“

CINEMASCOP

bomo po dolgem obljubljanju vendarle videli v Kranju — čeprav ne pravo cinemascope tehniko, ampak vstaviscope sistem, ki je zelo podoben cinemascopeu. Na sliki: Grace Kelly in Garry Grant v vstaviscope barynem filmu »Držite tatus«.

V zooškem vrtu v Baslu v Švici so takole odstranili odvišni sneg s poti: v snežni plug so vpregli kar slona.

Žreb je odločil

V ponedeljek popoldne je bilo v našem uredništvu žrebanje rešitev noveletne nagradne križanke. Žrebanja so se udeležili, kot običajno, tudi nekateri naročniki. To pot je žreb odločil, da gre 1. nagrada (2000 din) na Bled. Prejel jo je Melhior Dacar, Grad 244. Drugo in tretjo nagrado (po 1000 din) sta prejela Majda Kerč iz Predoselj in Kristina Wendling, Kranj, Cesta na Golnik 12. Marija Zorzut iz Huj št. 50 bo vse leto brezplačno prejela naš list, Marija Kunstelj, Tavčarjeva 22, Kranj in Minka Hafner, Vešter št. 29, p. Skofja Loka pa prejmeta knjižno nagrado. Dobitnike — žreb je bil naklonjen nežnemu spolu, saj je le 1. nagrado dobil moški — vabimo, da pridejo v prihodnjih dneh po nagrade v upravo »Glasa Gorenjske« — Kranj, Koroška c. 6.

REŠITEV NOVELETNE NAGRADNE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. strop, 6. Kropa, 11. Odpad, 16. ostrv, 21. restavracija, 24. Sueški prekop, 26. en, 27. oktober, 28. luk, 30. veterar, 31. bo, 32. čok, 34. Tivat, 35. Kadar, 37. metal, 38. mil, 39. nprav, 41. ser, 42. goropis, 44. rig, 45. Mann, 46. oster, 48. koradar, 50. torzo, 51. Ikarus, 53. narod, 54. marec, 55. Boston, 56. Iranec, 58. ne, 59. deka, 60. po-

stan, 61. osir, 62. noht, 63. stollen, 66. t. j., 67. ni, 68. deroča, 72. naopak, 73. mesto, 76. ulica, 78. mamilo, 80. Urbas, 82. akademija, 85. neživ, 86. skat, 87. trs, 89. analiza, 90. GRAS, 92. nego, 93. pok, 94. krilo, 96. krava, 97. drops, 99. kal, 100. EF, 101. uraziti, 103. Ana, 104. cim-bale, 106. te, 107. harfa, 109. ekonom, 111. mlinec, 113. oplot, 115. oglas, 116. Rakar, 117. ske-či, 118. Kairo.

Navpično: 2. tenorski, 3. rs, 4. Oto, 5. pakt, 6. krovce, 7. Rašar, 8. očet, 9. pir, 10. aj, 11. ou, 12. Dev, 13. pšem, 14. akter, 15. dietik, 16. oral, 17. sem, 18. tk, 19. Robinzon, 22. vtis, 23. alarod, 24. skapan, 25. prag, 33. kapar, 35. kolo, 36. rida, 38. Marta, 40. Vera, 42. Gorenjska, 43. Sardinija, 45. most, 47. runolas, 48. kan, 49. rek, 50. tostran, 52. sesek, 55. bohem, 57. cin, 60. pod, 63. sarkofag, 64. to-bak, 65. opat, 66. tea, 67. a, ica, 69. omen, 70. čizek, 71. aligator, 74. tank, 75. odaram, 76. umivam, 77. Liza, 81. frizer, 83. elan, 84. drobci, 87. tra, 88. slika, 90. gr-meč, 91. spa, 94. Kras, 95. otok, 97. dine, 98. slog, 101. ufa, 102. ina, 104. cik, 105. epa, 108. RL, 110. or, 112. ls, 114. li.

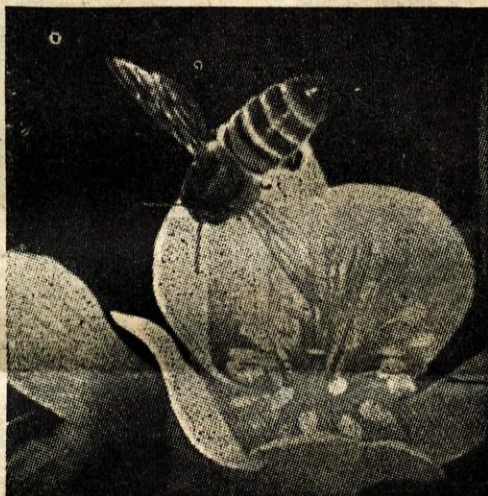
Voščilo pod 1., 72., 20. in 79. navpično: Srečno in uspehov polno Novo leto.

ZGODOVINSKI IN DRUGI VARNOSTI
Z GORENJSKE

Muha ne da kruha! Tako so modrovali naši očanci, ki so gojili čebele. Seveda, dokler so jih gojili v panjčih, pletenih iz slame in vrbovine, muha res ni dala veliko medu. Še za dom ga je bilo malo.

Prvi, ki je spoznal donosnost čebel ob pravilnem ravnanju z njimi, je bil Anton Janša, roj. 20. 5. 1734 na Breznici na Gorenjskem (umrl 13. 9. 1773 na Dunaju). Ze v svoji mladosti se je doma poleg s slikarstvom bavil predvsem s čebelarstvom. Po lastni izjavi je že tedaj imel 100 panjev. Leta 1766 je odšel na Dunaj, kjer se je s svojim najmlajšim bratom Lovrom vpisal na slikarsko akademijo (leto kasneje se je vpisal tudi drugi brat Valentin). Dočim je Lovro postal znamenit pokrajinski slikar in celo profesor na akademiji, kjer je kot pomočnik učitelju za zgodovinsko risanje deloval tudi brat Valentin, pa se je Anton posvetil čebelarstvu. Leta 1769 je kot čebelar vstopil v službo pri Gospodarskem društvu (Oekonomie-Gesellschaft) in je leta 1770 postal po izvrstno opravljenih izpitih čebelarški učitelj. Po njegovi zaslugi so se nato po raznih deželah ustanovile čebelarške šole, v katerih so učili čebelarjenje po njegovih načelih.

Janša je prvi učil, da se čebele ne smejo moriti, učil je voziti čebele na pašo, ovrgel

nauk, da so troiti vodomošci, spoznal, da oplodijo matice v zraku itd. Napisal je dva spisa o gojitvi in ravnanju s čebelami. Leta 1771 je izdal Razpravo o čebelnih rojih. To knjigo je že pet let pozneje prevedel v slovenščino in dodal svoje izkušnje Peter Pavel Glavar. Janša je spisal tudi natančen nauk o čebelarjenju, ki pa je izšel šele po njegovi smrti in bil parkrat preveden v slovenščino. Po zaslugi Blaža Kumerdeja (roj. 27. 2. 1738 v Zagorici pri Bledu, umrl 10. 2. 1805 v Ljubljani) je Janez Golčnik prevedel to Janšovo knjigo v slovenščino. Bila je to prva popolna knjiga o čebelarstvu v slovenskem jeziku in je izšla leta 1792 v Celju. Pozneje je bila še parkrat prevedena, zadnjič jo je prevedel leta 1922 nadučitelj in znani čebelar Franc Rojina.

Zasluga Antona Janše je, da se je čebelarstvo na Gorenjskem začelo smotrno razvijati. Po njegovi in zaslugi ostalih naših čebelarjev je čebelarstvo na Gorenjskem in v drugih krajih Slovenije pred prvo svetovno vojno in po njej doseglo tako stopnjo, da nismo izvažali samo medu, ampak tudi čebele, predvsem matice, v druge evropske in prekomorske dežele.

JOSIP
JURČIČ
JANKO
KERŠNIK
ROKOVNJAŠKA
PRIREDIL
Edo
ROBLEK
RIŠE
Milan
BATISTA

17. Ko so se rokovnjači zavedli, da stoji pred njimi njihov poglavar Groga, ki se je tu za Nandeta razglasil, so se mu hiteli opravičevati. Da ga niso spoznali že prej, ko sta pila z Blažem, je bilo krivo to, ker svojega poglavarja sploh niso poznali brez maske. Groga je zapodil oba rokovnjača po njihovih poteh, naročil beraču, naj še nocoj ukrade oskrbniku najboljšega konja, in pridržal Tončka.

18. Ko sta ostala v sobi sama (krčmar je nezvestnega Blaža medtem odvedel v vežo), je Groga potipal Toneta po denarju. Videč, da ga hoče kobilar opehariti, mu zaluča v obraz, kje in kaj je vse za ukradene konje iztržil. Tonček je prebledel, strah ga je postalo pred možem, ki vse ve, še ono, kar se je godilo, ko ni bilo nikogar zraven. Brez besed je segel še enkrat pod pazduho in privlekel na dan ostali denar.

19. Groga mu porine te cekine nazaj in prida še nekaj denarja z mize. Zagrozi mu pa, da bo drugič za tako goljufijo prejel rokovnjaško plačilo. »Mojster Groga, nikoli več!« reče skesano Tonček. Ko mu poglavar še naroči, naj odpelje oskrbnikovega konja, ki ga bo nocoj Tomaž ukradel, Tonček odide, Groga pa pokliče krčmarja Jošta in mu naroči, naj mu prinese papir in črnilo.

20. Drugo jutro so kamniški meščani s strahom ogledovali papir, ki je bil nabit na mestnih vratih. Na njem je bila narisana velika roka in konjska glava, spodaj pa zapisano, da rokovnjaški poglavar penuja še enkrat večjo vsoto za oskrbnikovega konja kot pa oni za rokovnjaško glavo.

Ko se je oskrbnik Poljak prebudil, se ga obvestili, da je ponoči iz njegovega hleva izginil najboljši konj...